

Onze Vogels

58e jaargang no.8, augustus 1997

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

se

De Oranjekop factor

Inleiding

De vererving van de kopkleuren is al eens een keer behandeld in ons maandblad [1] maar in dit artikel wilde ik wat meer ingaan op wat er zich nu afspeelt in het vogeltje. We kennen bij de Gouldamadines drie basis-kleuren voor de kopkleur: zwart, rood en oranje (geel).

Bij de zwartkop Gouldamadine is de kopvederstructuur van het klassieke type (met baarden en haakjes) en zien we dat kopkleur bepaald wordt door zwart eumelanine dat zich in zowel baarden als haakjes bevindt. De waargenomen kleur is diepzwart voor zowel mannen als poppen.

De roodkop wordt algemeen beschouwd als de mutant [2] en bezit een aantal interessante eigenschappen.

Ten eerste is er natuurlijk het verschijnen van de rode kleur. Analyse van deze kleurstof heeft aangetoond dat we hier te maken hebben met een rood carotenoïde: Canthaxantine [3]. Deze kleurstof zien we niet alleen terug in de kopbevedering maar ook in de snavelpunt.

Het tweede opmerkelijke aspect van de roodkop variant is de bouw van de veren.

Niet alleen de kleuring van de veren is veranderd maar ook de structuur van de kopveren. Microscopische opnames zijn al in verschillende bladen gepubliceerd [4] en hierin zien we duidelijk dat de veer een veel lossere structuur heeft door het afwezig zijn van de haakjes. Hierdoor komt de kleur beter tot expressie en we hebben dan ook te maken met een vorm van sierve-

ren. Vanuit het evolutie perspectief gezien een manier om zich te onderscheiden van anderen en hierdoor succesvoller te zijn.

De roodkopfactor is dus niet een eigenschap die de kopkleur doet veranderen maar een samengestelde factor die ten eerste de veerstructuur verandert en ten tweede de eigenschap heeft om een carotenoïde kleur (rood) af te zetten in die veren. De roodkop factor vererft dominant en geslachtsgebonden.

De kopkleur variant die in de natuur het minst voorkomt is de oranjekop. Onderzoek naar het type kleurstof in deze oranje kopkleur heeft aangetoond dat we hier te maken hebben met gemodificeerd luteïne: luteïne-epoxide [3]. De combinatie van deze kleurstof met een weinig phaeo melanine geeft de door ons oog waargenomen oranje of okergele kleur. De vererving voor deze oranjekop (vroeger de geelkop) is autosomaal en recessief.

Maar wat houdt deze mutatie nu eigenlijk in? Met andere woorden: doet de geelkop factor hetzelfde als de roodkop factor maar dan in het oranje? Moeten we nu de geelkop factor maar oranjekop factor gaan noemen? Laten we eens een aantal zaken rond onze oranjekop doornemen.

Kleur van het luteïne-epoxide

Van oorsprong is de oranjekop bekend als de geelkop. Echter, gele koppen komen we weinig tot niet tegen. De waargenomen kleur is meer een okergeel tot oranje kleur. De reden hiervan is dat we in de kopbevedering van de oranjekop gould niet alleen een carotenoïde vinden maar ook een niet al te geringe hoeveelheid phaeo melanine. Deze phaeo is bruin gekleurd en zorgt daardoor voor de warme geelbruine/oranje kopkleur van de oranjekop paarsborst gould.

Kijken we naar de witborst goulds dan zien we dat de verwijdering van phaeo melanine uit de borst ook zijn invloed op andere delen van de gould heeft. De buikkleur wordt helder geel (reductie van phaeo) en ook de kopkleur wordt lichter oranje tot warm geel. Wat voor kopkleur kunnen we verwachten indien er zich geen melamines meer in de kleurbepalende delen van de gould bevinden?

Kleur wordt bepaald door absorptie

Oranjekop man. Oranjekoppen hebben een oranje snavelpunt. Op deze foto komt het schitterende kleurenpalet van de Gouldamadine goed tot uitdrukking. Deze kleuren ontstaan door de samenwerking van carotinoïde en melanine kleurstoffen en de verschillen in veerstructuur.

bij de Gouldamadine

en reflectie. Worden er bepaalde kleuren uit het licht geabsorbeerd dan zal de kleur bepaald worden door het licht dat gereflecteerd wordt (dat over blijft). In het geval van carotenen zijn het de dubbele bindingen in het koolstof skelet die licht kunnen absorberen ($\pi \rightarrow \pi^*$ overgang) en hierdoor een kleuring geven. Een enkele dubbele binding absorbeert in het UV-gebied en geeft een voor ons oog niet waarneembare kleurverandering. Bevinden zich in een molecuul (het koolstof skelet) meerdere van deze dubbele bindingen naast elkaar dan treedt er conjugatie op en verschuift de absorptie naar golflengtes van lagere energie (grotere golflengte) en treden we het zichtbare gebied binnen. Carotenen zijn hiervan het voorbeeld en we krijgen als eerste het gele caroteen te zien. Komen er nog meer dubbele bindingen in het koolstof skelet voor dan zal de kleur verschuiven naar het rode gebied. Ook deze kleur kennen we bij de carotenen. Het aantal dubbele bindingen bepaalt de mate van conjugatie en dat bepaalt dan weer de kleur van het pigment. Voor de carotenoiden die ons interesseren vinden enkele gegevens in de onderstaande tabel 1.

Hieruit leren we dat er bij de vorming van het luteine epoxide geen noemenswaardige toename van de conjugatie optreedt ten opzichte van α -caroteen en er slechts een zeer geringe kleurverandering zal optreden ten opzichte van het luteine. Het luteine epoxide zal een geel-achtige kleur zijn die een beetje naar oranje zal neigen door de aanwezigheid van de epoxide groep in de ketting van geconjungeerde bindingen. Dit wordt ook bevestigd door de zwartkop vogel met een dubbele oranjekop factor die in de snavelpunt een veel lichter oranje dan wel geel laat zien. De oranjekop factor is dus inderdaad eigenlijk een "oranje/geel-kop" factor

De Zwartkop die genetisch de oranjefactor bezit laat dat zien aan zijn snavelpunt. De vogel op de foto is dus een Zwartkop Oranjekop.

die echter bij onze groene gould tot een oranjekop fenotype leidt.

De Oranjekop factor

De oranjekop factor heeft slechts een eigenschap en dat is om het luteine-epoxide te vormen en af te zetten op plaatsen waar ook rood canthaxantine afgezet kan worden. Het veranderen van de veder structuur is niet mogelijk met slechts alleen de oranjekop factor. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de zwartkop gouldamadine met een dubbelfactorige oranjekop factor. Deze vogel laat geen verandering van de kopveder structuur zien en kan dan ook geen carotenoïde afzetten in de kopbevedering. Het enige wat deze vogel laat zien is een afzetting van luteine-epoxide in de snavelpunt! Dus alleen op de plaats waar het rood te zien was, is nu luteine epoxide afgezet. We kennen deze vogel als de zwartkop geelsnavel (moeten we die

nu zwartkop oranjessnavel gaan noemen?).

Er is pas sprake van een oranjekop wanneer de dubbele oranjekopfactor aanwezig is bij de roodkop gould. Pas dan is er sprake van een vogel die carotenoïde kan afzetten in de kopbevedering en kan de oranjekop factor (indien tweemaal aanwezig op de chromosomen) de kopveren oranje kleuren. De roodkop factor moeten we dus eigenlijk niet beschouwen als een kleurfactor, maar meer als een pronkveer factor waarbij de oranjekop factor uiteindelijk bepaalt of de vogel een rood carotenoïde (canthaxantine) danwel geel/oranje carotenoïde (luteine-epoxide) kan afzetten.

Maar hoe kunnen we nu bepalen hoe de vorming van de carotenoiden in zijn werk gaat?

In eerste instantie is er de vererving. Roodkop vererft geslachtsgebonden/dominant en de oranjekop factor vererft autosomaal/recessief. Ter verduidelijking moeten we dit herschrijven tot: de pronkveerfactor vererft geslachtsgebonden/dominant en de oranjekop factor vererft autosomaal/recessief. Met andere woorden: de vorming van de carotenoiden wordt bepaald door autosomaal verervende factoren. Maar wat is nu de relatie tussen de twee carotenoiden?

Tabel 1: Absorptie maxima van carotenen in lichte petroleum

Benaming	Absorptie golflengte in petroleum (nm)		Kleur
Luteine epoxide	443	472	
α -caroteen	444	473	Geel
α -caroteen	449	477	Oranje
Zeaxanthine	451	479	Oranje
Canthaxanthine	467		Rood

Meer informatie is te verkrijgen uit de structuur van de twee carotenoiden. Het rood canthaxantine is een β -caroteen en wordt gemaakt uit (oranje) beta-caroteen [6] dat door vogels uit de voeding opgenomen wordt. Hierbij wordt als intermediair Echinon gevormd (4C-oxidatie) waarna via de 4'C-oxidatie het canthaxantine gevormd wordt.

Het luteine-epoxide daarentegen is een alpha-caroteen. Dit betekent dat het molecuul een andere structuur heeft en niet zonder meer uit β -caroteen gemaakt kan worden.

Zo op eertse het gezicht lijken de stoffen veel op elkaar maar het feit dat de een een alpha-caroteen is en de ander een beta-caroteen is een wezenlijk verschil. Zou het canthaxantine uit luteine gemaakt moeten worden dan is daar een omlegging voor nodig en een dehydroxylatie die energetisch onwaarschijnlijk is. Het feit dus dat canthaxantine en luteine-epoxide een wezenlijk andere structuur hebben en het gegeven dat de basisstoffen voor de vorming van deze carotenoiden

normaal gesproken in de voeding voorkomen maken het onaannemelijk dat luteine-epoxide een tussenvorm is bij de synthese van canthaxantine. Voor de Gouldamadine is het energetisch veel gunstiger om canthaxantine direct uit β -caroteen te maken en luteine-epoxide direct uit luteine. In de dierenwereld is er nog geen ander voorbeeld bekend waar canthaxantine gemaakt is uit luteine [6]. Meer achtergrond informatie over de vorming van carotenoiden zal binnenkort gepubliceerd worden [8].

Voor beide carotenoiden geldt dat ze uit hun basis stof te vormen zijn middels een 'simpele' oxidatie stap, en we moeten dus meer zoeken naar een oxiderend enzym dat door een modificatie kan werken op of β -caroteen (geeft dan canthaxantine) of α -caroteen luteine (geeft dan luteine-epoxide). Bij luteine is het de β -groep van het molecuul waar de oxidatie plaats moet vinden zodat er een grote overeenkomst is met het β -caroteen waar dit ook het geval is.

We moeten de oranjekop factor dus niet zien als simpelweg het verhinderen van de vorming van rood canthaxantine maar als de vorming van een aparte kleurstof: luteine-epoxide, waarschijnlijk als gevolg van modificatie van het enzym dat de oxidatie van caroteen bepaalt.

Overigens kunnen we bij het vaststellen van de grondstoffen voor de carotenoiden van de Gould ons afvragen of we hier niet wat meer kunnen sturen: Luteine wordt vooral opgenomen via het eivoer (eigeel) terwijl beta-caroteen vooral via het groenvoer opgenomen wordt.

Als extra attentie kan vermeld worden dat de opname van carotenoiden grondstoffen uit de voeding afhankelijk is van voldoende aanwezigheid van zink (Zn) in het lichaam [8]. Dit mineraal is zodoende een absolute noodzaak voor een vlot verloop van de rui van onze jonge Gould amadine.

Canthaxantine versus Luteine epoxide

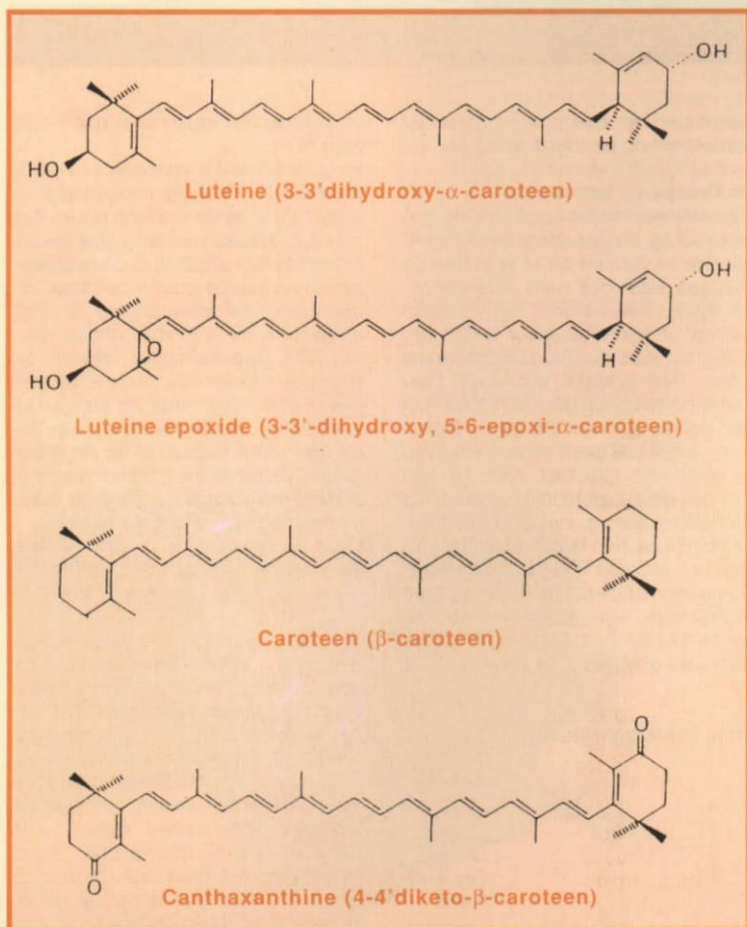
We hebben nu gezien dat beide carotenoiden een andere basisstructuur hebben en niet in directe relatie met elkaar staan. Toch zien we dat er in de praktijk of roodsnavel of oranjekop ontstaat. Mengvormen zijn bekend [5] maar komen sporadisch voor. Er is blijkbaar een sleutel die de kleur bepaalt. Maar waar moeten we die zoeken?

We zouden meer duidelijkheid hebben indien we zouden weten wat de basisvorm van de Gould amadine is: vorming van rood carotenoiden of vorming van geel/oranje carotenoiden. In de literatuur wordt aangenomen dat het rode carotenoiden (canthaxantine) de basiskleur is en dat de oranjekop hieruit geëvolueerd is. Concrete aanwijzingen heb ik hier niet voor kunnen vinden, alleen de waarneming dat er in de natuur zeer weinig oranjekoppen voorkomen.

Wat zien we echter wel:

Het luteine epoxide is een enkelvoudige oxidatie uit het van nature in de Gould voorkomende luteine (de gele buik). Evolutie technisch lijkt het zodoende 'natuurlijker' om het luteine-epoxide te vormen dan het 'nieuwe' canthaxantine.

Kijken we naar de uiteindelijke kopkleur, dan zien we bij de oranjekop mannen dat er meer sprake is van de aanwezigheid van zwart eumelanine in de kopbevedering en snavel dan bij de roodkoppen. Hieruit zou je kunnen concluderen dat de oranjekoppen veel dichterbij de zwartkoppen staan

osel

De

dan de roodkoppen.

Met andere woorden, de roodkop is een verfijning van de oranjekop.

Op de vitaliteit van de oranjekoppen heb ik nog geen aanmerkingen gehoord terwijl dat wel het geval is met de roodkoppen.

Waarom zou het niet zo kunnen zijn dat de eerste goulds een geel carotenoïde hadden (oranjesnavels) en dat daaruit later de pronkveer factor geëvolueerd is (oranjekoppen) en nog wat later het rode carotenoïde (roodkoppen). Op zich is het voorkomen van de oranje kleur niets nieuws in de kleurvorming bij de Australische prachtvinken want ook bij de spitsstaart amadines zien we de geelsnavels in de natuur voorkomen (is zelfs de nominaat vorm).

Oranjekoppen zien we niet veel in de natuur, maar een verklaring hiervoor kan zijn dat de roodkoppen onder de Gouldamadines succesvoller zijn geweest in de paarvorming en daardoor de oranjekoppen hebben verdrongen.

De zwartkoppen hebben zich gehandhaafd doordat de dubbelfactorige roodkoppen minder vitaal bleken te zijn waardoor de split zwartkop mannen voor een continue aanvoer van zwartkop mannen en poppen bleven zorgen [7].

Met de bovenstaande argumentatie wil ik niet stellen dat de oranjekop de eerste kleur is die is opgetreden bij de gould amadine. In zijn algemeenheid is het ontstaan van het canthaxanthine heel 'normaal' in de vogelwereld en is dit de meest logische kleur die als eerste gevormd kan worden. Echter, zeker weten we het niet en kan dit een ingang zijn om uiteindelijk tot de oplossing van dit vraagstuk te komen.

[1] H. van Houtum, Vererving van de diverse gemuteerde factoren bij de Gouldamadine, Clubblad Speciaalclub Gould amadine, nr 10, 1992.

[2] H. van Houtum, De kopkleuren van de Gouldamadine, Clubblad Doelgroep Natuurbroed Gouldamadine, nr 8, 1991.

[3] A. Brush and H. Seifried, Pigmentation and Feather structure in genetic variants of the Gouldian finch, *The Auk*, 85, 416, July 1968.

[4] J. van Eerd, *Onze Vogels*, p 297, nr 7, 1991.

[5] J. Kruize, Clubblad Speciaalclub Gouldamadine, nr 14, 1993.

[6] T.W. Goodwin, Metabolism, nutrition and function of carotenoids, *Ann. Rev. Nutr.*, 1986, (6) 273-97.

[7] H.N. Southern, Polymorphism in Gouldian Finch, *Journal of Genetics*, 47, 1945-46.

[8] H. van Houtum, Carotenoiden bij de Gouldamadine, nog te publiceren in MUTAVI.

*Tekst: Harrie van Houtum
Technische Commissie
Speciaalclub Natuurbroed Gouldamadines.*

Foto's: John van Eerd.

OPROEP !!

Het bestuur van de keurmeestersvereniging **Zang** start in het voorjaar van 1998 een basis opleiding tot **Harzer en Timbrado** keurmeester.

Om met kans van slagen deze opleiding te kunnen volgen, zal men op de Bondskampioen te Breda in januari 1998 een toelatingstest moeten afleggen.

Deelname aan deze toelatingstest is mogelijk, als men aan de volgende eisen kan voldoen.

- Lid zijn van de N.B.v.V. en de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.
- Een passie hebben voor Harzers of Timbrado. Beide is ook toegestaan.
- Gedurende een aantal jaren successen op de wedstrijden hebben behaald.
- In staat zijn de zangtoeren van het betreffende zangras te herkennen.
- Over voldoende vrije werkdagen te beschikken om minstens 5 keer per seizoen bij verschillende keurmeesters tijdens officiële keuringen, die aan de tentoonstelling voorafgaan, praktische keurervaring op te doen.

De opleiding is kosteloos, met dien verstande, dat de reis- en verblijfkosten voor eigen rekening zijn.

Ter kennismaking en ter voorbereiding op de toelatingstest, zal het bestuur in de maand december in Amstelveen een introductiedag of avond houden.

Bij deze gelegenheid zullen alle mogelijke inlichtingen worden verstrekt.

Belangstellende voor bedoelde introductiedag cq avond, kunnen zich schriftelijk maar ook telefonisch opgeven tot medio december 1997 bij het secretariaat van de keurmeestersvereniging Zang.

J.J. Aelbrecht
Eufraat 3
1186 JJ Amstelveen
Telefoon: 020 - 645 55 12

Over Kanaries gesproken

ZANG • KLEUR • POSTUUR

KANARIES 'T ZIT WEL GOED ?

Ja beste vogelvrienden, een vreemd begin voor een artikel zul je denken. Ik moet toegeven dat ik het zelf ook vreemd vind maar ik weet zeker als je het artikel goed doorlezen hebt dat je je zult afvragen ZIT 'T WEL GOED???

Ik denk van niet en er zullen vele kanariekwekers of andere vogelliefhebbers weer aan het werk kunnen want bij vele kwekers/vogelliefhebbers ZIT HET NIET GOED.

Nu ter zake: wat ik bedoel met mijn artikel is het volgende: ZIT DE VOGEL WEL GOED???. Ja, zul je denken, die zit goed. Nu daar ben ik het in vele gevallen lang niet mee eens. Tijdens mijn lange ervaring als kanariekweker/TT speler en als keurmeester is mij erg veel opgevallen over de houding van de vogels. En dan steeds in het nadeel van deze vogels. Dikwijls is dit erg jammer, vooral als het gaat om goede vogels die net dat laatste puntje verliezen door een iets minder goede houding en de oorzaak ligt jammer genoeg niet bij de vogel en of keurmeester maar bij de liefhebber.

Niet altijd staat de liefhebber er bij stil, maar ik weet zeker na het lezen van dit artikel wel.
En je zult moeten toegeven 'T ZAT NIET GOED!!!

Ik zal beginnen bij de inrichting en huisvesting van de vogels en loop zo de gehele kweek en voorbereiding door. Met aan het eind de TT kooi en ik geef hierbij de fouten en de verbeteringen en of methode weer om de vogel een goede zit te geven. Zodat we straks kunnen zeggen 'T ZIT WEL GOED.
Eerst wil ik de juiste houding beschrijven van de kanarievogel

DE HOUDING VAN ONZE KANARIEVOGELS

Onze kleurkanarie moet op de zitstok een perfect uitgebalanceerde houding aannemen. Het lichaam geheel vrij van de zitstok onder een hoek van 45°.

De vleugels nauw gesloten tegen het lichaam zonder te kruisen, de staart wordt gedragen in de lijn van de lichaams-as en ook deze dient goed gesloten te zijn.

U ziet, een vrij eenvoudige opdracht maar in de praktijk is het dikwijls anders gesteld. We gaan eens zien.

DE VOLIÈRE VAN ONZE VOGELS

Bij aankoop van vogels worden deze na enige dagen in een observatie kooi te hebben geplaatst, overgeplaatst naar de volière. Daar komen dikwijls de volgende fouten voor:

- 1 zijn te dik.
- 2 zitstokken zijn te dun
- 3 zitstokken zitten te hoog tegen het plafond.
- 4 zitstokken bestaan uit boomtakken etc.
- 5 zitstokken zijn veel te glad, vuil of juist erg ruw
- 6 zitstokken zitten vlak onder elkaar
- 7 zitstokken zijn te ver achter in de volière geplaatst
- 8 denk aan de lichtinval per soort.

Door deze fouten komen de volgende oorzaken naar voren bij onze vogels en kunnen de oorzaak worden van latere gebreken en of fouten die opgemerkt worden door de keurmeesters. Terwijl deze eigenlijk al in een veel vroeger stadium hadden moeten worden opgevangen of aangeleerd.

- 1 Bij te dunne zitstokken zal de vogel zich niet goed vast kunnen houden en zal gaan op en neer waggelen of gaan vlinderen zal ook regelmatig van zijn stok schuiven en zo onrustig worden en zijn verenpak onnodig beschadigen. Ook zal hij gewoontes aanleren die er later moeilijk uit te krijgen zijn. Omdat de stokken te dun zijn zal de vogel een liggende houding aannemen. (Hij gaat praktisch liggen op de zitstok). Dit is later erg moeilijk af te leren.
- 2 Bij te dikke zitstokken komen de punten die zijn aangehaald in nr 1 praktisch geheel terug. Ook zal de ontwikkeling van de te-

nen en poten van de jonge vogels niet ten goede komen voetverdikking en te lange teennagels en knobbeltjes kunnen er door ontstaan.

- 3 Wanneer zitstokken op een te grote hoogte geplaatst zijn, bijna tegen het plafond of zo, zal de vogel ook een liggende en gedrukte houding aanleren en dit valt ook weer moeilijk af te leren.
- 4 Boomtakken als zitstokken ziet men vaak. Het zal duidelijk zijn dat hierdoor de vogels minder goede houdingen aanleren en aan de poten zullen knobbels en voetverdikkingen kunnen ontstaan. Ook openstaande tenen kunnen hierdoor ontstaan.
- 5 Ook hier ontstaan fouten zoals genoemd in de punten 1 tot en met 5. Verder zullen hier gekwetste tenen ontstaan, en er zullen zeker ontstekingen ontstaan met alle nare en onherstelbare fouten nadien als resultaat.
- 6 Ook hier ontstaan fouten zoals genoemd in de punten 1 tot en met 5. Verder nodigt te dicht op elkaar geplaatste stokken de vogels uit tot verenpikken. Binnen de kortste keren is je hok zo verminkt door dit veren gepik.
- 7 Stokken achter in de volière geplaatst hoeft nu niet zo'n grote gevolgen te hebben maar persoonlijk zie ik de stokken liever wat dichter bij de liefhebber staan. De vogels raken beter gewend aan het doen en laten van de mens. Later in de TT kooi kan dit voordelen opleveren.
- 8 Zoals ik al eens in een ander artikel beschreven heb mogen niet alle vogels in het zonlicht zitten. Dus hou hier ook rekening mee, wil men na de ruiperiode niet voor verrassingen komen te staan.

U ziet beste vogelvrienden hier zijn nog al wat aanpassingen nodig. Ik zou aanraden het volgende te doen. Maak je stokken afzonderlijk van elkaar of met tussenschotjes zodat de vogels elkaar niet kunnen pikken, de stokje met een diameter van de benodigde millimeter en mijn voorkeur gaat uit naar stokjes die gegroefd zijn. Zorg verder dat ze minimaal een afstand van het plafond hebben van ongeveer 16 cm. En breng deze zo ver

als mogelijk is naar voren in je voliëre. En per vogelsoort zorgen voor wel of geen direct zonlicht.

En zorg dat de vogelstokken nooit onder elkaar geplaatst zijn zonder een afscherming erboven (kapjes). Iedereen kent tegenwoordig de 'een-zit driehoekjes'. Gebruik deze en dan ook nog op de juiste plaats.

Zorg verder voor een goede hygiëne van de kooi en zitstokken. Gegarandeerd komen je vogels beter uit de voliëre en het begin van de aanzet van een goede houding is gemaakt.

DE KWEEKKOOI

Als de vogels uit de voliëre of verblijfplaats komen en we gaan de vogels voorbereiden in de kweekkooi, om later in de kweekkooi te gaan kweken kan er met de zitstokken ook nog veel foutgaan:

- 1 zitstokken zijn te hoog geplaatst
- 2 zitstokken zijn te dun of te glad
- 3 zitstokken zijn te dicht bij het nestbakje geplaatst
- 4 zitstok vergeten bij het drinkbakje
- 5 zitstokken te dicht bij elkaar geplaatst
- 6 de zitstokken zijn zo geplaatst dat de vogel met de kop of staart naar je toe zit.

Door deze oorzaken komen de volgende fouten naar voren bij onze vogels en kunnen de oorzaak worden van latere gebreken en of fouten die opgemerkt worden door de keurmeesters. Deze fouten hadden eigenlijk al in een veel vroeger stadium moeten worden voorkomen.

- 1 Zitstokken te hoog in de kweekkooi geeft problemen bij het bevliegen van de pop door de man. Dit geeft niet alleen slechte bevruchting en dus onbevruchte eieren. Maar de vogels zullen genoodzaakt zijn een gedrukte houding aan te nemen, die ze zich hierdoor aanleren en indien een van de vogels later voor de TT gebruikt gaat worden dan zal deze houding niet of zeer moeilijk af te leren zijn.
- 2 Te dunne stokken geeft ook weer grote problemen bij het bevliegen van de pop en kan weer leiden tot onbevruchte en of slecht bevruchte eieren. De vogels zullen altijd een gedrukte houding gaan aanleren, dit om hun evenwicht te houden. De vogels zal steeds op stok gaan zitten met doorgezakte pootjes. Dit wordt een gewoonte en de vogel zal dit later in een kooi met goede stokken automatisch blijven doen.
- 3 Dit kan weer leiden tot hinderen van de pop tijdens het broeden. De man kan zo makkelijk bij de veren van de pop. In bepaalde gevallen zal hij het gehele nestmateriaal

uittrekken. Met als resultaat een mislukt broedsel. Ook als er jongen in het nest liggen kan dit sneller aanleiding geven tot verenplukken. Met beschadiging en misgroei van de veren tot gevolg.

- 4 Men ziet maar al te vaak dat een zitstokje wordt vergeten bij een drinkbakje. "De vogel komt toch wel aan zijn drinkwater", maar de beschadiging aan het verenpak is groot en zeker de staart heeft veel te lijden.
- 5 Zitstokken te dicht op of achter elkaar, geeft ook weer aanleiding tot het elkaar uittrekken van de staartpennen en een reden te meer om met verenplukken te beginnen. De vogel zal hierdoor steeds een slechte staartbevedering hebben met misgroei tot gevolg. Ook kan dit weer de oorzaak zijn van aanleren van een gedrukte houding.
- 6 Dit heeft als voordeel dat de vogel altijd naar je toe moet kijken. Ze zullen dat ook altijd doen: naar het licht toe. Je zult zo de vogels altijd beter kunnen observeren en eventuele ziekten of andere zaken zullen veel eerder opvallen. Verder zullen de vogels eerder aan je wennen dan wanneer de stokken in de lengte van de kooi staan zodat je de vogel alleen maar aan de zijkant ziet. Met andere woorden: het speelt in het voordeel van de vogel; ze zullen rustiger zijn als de stokjes in de breedte staan en kweker kan veel beter observeren. Alleen maar voordelen dus voor vogel en kweker.

U ziet beste vogelvrienden ook in de kweekkooi kan het fout gaan en de jonge vogels worden door deze foutieve stokken gewoonten aangeleerd die ze later heel moeilijk afleren. Wat weer tot puntenverlies kan lijden op de TT. Dus controleer je stokken in je broedkooi en doe aanpassingen als dit nodig mocht zijn.

Nu ik toch in de kweekkooi bezig ben wil ik nog even iets kwijt over het Nestbakje. Het hoort wel niet bij dit artikel of misschien toch wel. Zet je nestbakje voor in de broedkooi tegen de tralies. De broedende pop wordt zo rustiger en went beter aan je. Er is een betere luchtcirculatie voor de eieren en de broed en later zullen de jongen bij lange na niet zo schuw zijn en niet meer wegduiken als je het nest controleert. De jonge vogels leren zo hun verzorger kennen en zullen niet meer zo schuw zijn wat later weer voordelen kan geven bij eventuele Tentoonstellingen.

TENTOONSTELLINGSKOOI

Als de vogels uitgeruid zijn en met de nodige zorg uitgesorteerd voor de tentoonstelling komen ze op een gegeven moment in de TT kooi terecht. De TT kooien van tegenwoordig zijn van goede kwaliteit en inrichting. Maar oudere kooien die door de kweker zelf zijn gemaakt, vertonen soms storende fouten.

Deze fouten kunnen zijn:

- 1 stokjes te hoog geplaatst
- 2 stokjes te dun (eigenlijk een tropen-kooi)
- 3 stokjes geschuurd waardoor ze te glad zijn

rodsel

De

Over Kanaries gesproken ZANG • KLEUR • POSTUUR

- 4 stokjes te dicht bij elkaar of aan de zijkant van de kooi
- 5 stokjes te laag bij de bodem

Ja beste sportvriend ik hoor je al denken: die oorzaken ken ik nu onderhand wel. Nou dat is nu precies wat ik heb willen bereiken met dit artikel namelijk: ZIT 'T wel goed met onze zitstokken?

Ik denk dat wanneer je goed kijkt dat er nogal wat hapert en dat er nog veel verbeterd kan worden ten voordele van onze vogels. Toch wil ik ook van de TT-kooi stokjes de oorzaak beschrijven om zodoende je te overtuigen dat het NIET ALTIJD GOED ZIT.

- 1 Ongeacht welke houding je de vogel ook hebt aangeleerd, de vogel voelt dat het bijna tegen het dak van de TT kooi zit en zal een gedrukte houding gaan aannemen. De keurmeester zal dit moeten bestraffen.
- 2 Te dunne stokjes ziet men regelmatig en ik denk dat er kwekers zijn die verschillende soorten vogels hebben. Onder andere tropen en hierdoor komt onze kanarievogel wel eens in een kooi met die dunne stokjes. De vogel kan zich bijna niet houden een spurt maar op en neer of zal steeds naar de bodem gaan om makkelijk te gaan zitten. Denk dus aan de juiste maat zitstokjes voor onze kanarievogels.
- 3 Het zuiver en goed ontsmetten van de kooien is een MUST voor onze vogels. Liefhebbers schuren dus ook de stokjes maar doen dat onbewust. Liefhebbers die hun stokjes steeds goed zuiver maken met een schuurmatje waardoor deze op den duur erg glad worden. De vogel zal hier weer veel hinder van hebben. Dus aandacht in deze gevraagd of ga over op de gegroefde zitstokjes. Als de vogels ze konden vragen deden ze het.
- 4 Stokken te dicht bij elkaar plaatsen zal tot gevolg hebben dat de staart altijd erg vuil of beschadigd zal zijn. Dit geeft weer puntverlies bij de beoordeling.
- 5 Stokken vlak boven de bodem zal tot gevolg hebben dat de staart altijd erg vuil is en beschadigt.

BESTE SPORTVRIENDEN: Ik hoop met dit artikel jullie weer aan het denken en observeren te zetten. Ik weet zeker dat er bij vele liefhebbers het een en ander hersteld moet worden

en doe het dan voor de vogel, voor je zelf, voor de keurmeester en bezoeker. De vogel zal er zich een stuk beter bij voelen.

Verder ZIT 'T WEL GOED dacht ik, alleen wist ik van te voren niet dat zo'n eenvoudige titel zo'n lang verhaal zou worden. Ik hoop dat het onze vogels ten goede komt.

*VAN GILS WOUT
Keurmeester KBOF/BOU/COM.*

De Irish Fance Canary, een nieuw vormras in Nederland?

Het was eind 1995 dat ik voor het eerst iets hoorde over de Irish Fance Canary, je hoort veel over vogels en vaak niet meer dan dat.

Totdat ik dit ras voor het eerst een paar maanden later zag in Breda. Mijn eerste indruk was: kleine iets brede gele kanaries, goed in de veren zittend. Later op de dag heb ik de vogels nog eens goed bekeken, maar door de drukte was dit niet goed mogelijk. Ergens was mij de naam en de toch wel aparte vorm bij gebleven en toen er een mogelijkheid was om vogels over te nemen, heb ik dit gedaan.

Ik wilde de Irish Fancy toch wel eens rustig observeren over een iets langere tijd. Later kwam er nog bij 'waarom niet een kweek-ervaring' daar dit toch wel het leukste deel is van onze hobby, dacht ik zo!

Bij het verzamelen van gegevens over dit ras heb ik de volgende informatie kunnen achterhalen.

De Irish Fancy komt voor in de vetstof kleuren geel en wit en in de pigment kleuren leiblauw, groen en bruin en dit met zowel intensieve als schimmel vogels. En dan zijn er ook nog de bonte vogels.

Over de kweek met deze kanarie het volgende: er kan wisselbroed toegepast worden, maar ook een man met drie poppen in een vlucht is mogelijk. Maar de meest gebruikte wijze van broeden is bij de Irish Fancy per koppelpel waarbij de man gedurende de gehele broedtijd bij de pop blijft.

Indien de kweekomgeving goed is, dus voldoende lichturen, temperatuur e.d. dan zou de Irish Fancy een goede kweekvogel zijn!

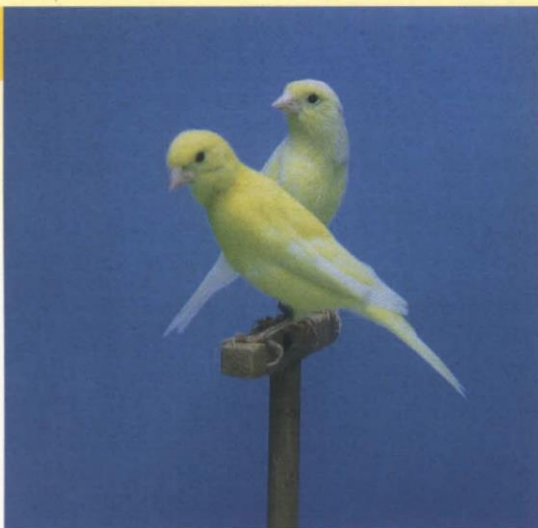
Maar dit geldt voor meer rassen! En mijn ervaring tot op dit ogenblik, bevestigt deze gegevens.

De voeding voor de Irish Fancy is dezelfde als voor de andere kleine rassen: een mengeling van witzaad, negerzaad, hennepzaad, zwartraapzaad, lijnzaad e.d. en dan een compleet scala aan eivoer, mineralen, grit, groente, fruit, enz.

Wat is de Irish Fance Canary eigenlijk voor een type vogel?

Wel, het is in ieder geval een postuur-

ras kanarie, ontstaan in Ierland uit kanaries die gebruikt werden voor de kweek van kruisers. De harzer (The Roller) en andere kleine type kanaries, zouden aan de wieg van dit ras gestaan hebben.

Dit was in een periode, dat er weinig harzers ingevoerd werden in Ierland. Er zou toen een groep kwekers geweest zijn, die toen zelf naar een klein ras toe geselecteerd hebben. Er was in deze periode, de 70-er jaren, een kleine kanarie gekend als de Irish Roller. Deze werd getoond in allerlei type kooien; er ontstond toen verwarring op de shows en wel tussen de model Roller en de wedstrijd Roller. In 1975 hebben toen een groep kwekers, in Carlow in het zuiden van Ierland, aan het nieuwe ras de naam Irish Fance Canary gegeven. Daarbij hebben zij een standaard voor het ras vastgesteld en een standaard voor de kooi ontwikkeld. Daarnaast is toen ook de Irish Fance Canary Society opgericht. Er zijn nu zo'n driehonderd kwekers van de Irish Fancy in Ierland. Ook in Engeland is nu een speciale club voor de Irish Fancy Canary en wel de I.F.C.S. de U.K. afdeling met ook lief-

de COM wedstrijden die ons een indruk geven welke rassen, in bepaalde landen er zijn en dan ook nog een beperkte indruk. Van niet erkende rassen is dit nog moeilijker, als wij de verspreiding van een Münchener of Berner volgen dan gaat dit langzaam ofis plaats gebonden. De Fife Fancy en bijvoorbeeld de Japan-Hoso zijn vanuit een kleine kring kwekers naar een redelijk tot groot aantal gegroeid in eigenlijk toch wel korte tijd.

Gaat de Irish Fancy naar een goede toekomst? Wie weet, maar ik denk dat het makkelijker is met deze vogels te kweken dan hierover een voorspelling te wagen.

Hier is dan de vraag aan de orde 'zijn er nieuwe rassen nodig?' Nee, maar na de zangkanaries waren er de kleur- en de postuur- kanaries, na geel was er rood enz.

Deze veranderingen houden onze hobby in beweging en is dit niet een voordeel?

Maar hoe dan ook, de Irish Fance Canary is een mooie vogel en zeer zeker het kweken waard.

Tekst en Foto's: Lucien Didden

hebbers in Wales en Schotland.

En de ontwikkeling van de Irish Fancy Canary zet zich voort in positieve zin.

Hoe zal dit zijn in West Europa?

Hier iets zinnovs over zeggen is moeilijk. Als wij gegevens over welke rassen en welke aantallen; in welk bepaald land of streek dan ook, dan zijn er alleen

Zieke vogels !!!

Tijdens en na de kweek ontstaan bij sommige wel eens problemen. Bij de een beestjes, bij de ander een ziekte.

Het verschijnsel 'luis' bespreken we regelmatig, de verloop van een ziekte minder. Daarom leest u hier het verslag van een kanarieziekte bij de heer van Bruchem, uit Lange-rak.

Het eerste ziekte verschijnsel deed zich voor op 20 februari 1995, bij een broedende pop van eigen kweek uit 1994. 's Morgens was de pop van het nest af en zat in een hoekje in de kooi met de kop omlaag en verstijfd. 's Middags was ze al dood. Ik heb haar 5 eieren overgelegd en die zijn later allemaal uitgekomen. Geen van deze 5 jongen zijn dood gegaan aan deze ziekte.

De volgende zieke vogel kwam op 17 april 1995: een jonge vogel van ongeveer 7 weken oud. Het waren de zelfde verschijnselen en algemene verlamming. Na 36 uur was het jong dood. De zieke handhaafde zich want het volgende geval ontstond al op 21 april 1995: een jonge kanarie van weer 7 weken oud. Ook weer dezelfde verschijnselen, nu na 48 uur dood. De volgende zieke vogel, een weekje later 27 april: ook weer een jonge kanarie van 7 weken oud met de zelfde verschijnselen en ook na 48 uur dood. En weer een volgende op 8 mei: nu een jonge kanarie van 9 weken oud. Ook weer de zelfde verschijnselen nu al na 36 uur dood.

Bij de volgende zieke vogel, twee dagen later is er sectie verricht door een veearts en de nog overige vogels kregen een kuur met Doxycycline. De kuur werd als volgt voorgeschreven: 12 uur per dag 1 gram per 2 liter water dan 12 uur schoon water. De kuur werd gegeven van 11 t/m 15 mei met als afsluiting een vitamine kuur op 16 mei van 24 uur.

Op 16 mei 1995 kregen de jonge kanaries van 11 weken oud twee dagen lang een soort van epilepsie achtige aanvallen, daarna was er twee dagen niets meer te zien. De vogels stierven

De standaard volgens de I.F.C.S. (ringmaat 2.7)

Kop	Smal en slank met korte kegelvormige bek. Goed helder oog.	15 10
Lichaam	Schouders ca. 3 cm. lichaam taps toelopend, goed gesloten vleugels, duidelijk vertonen van hals.	15
Staart	Goed gesloten en in rechte lijn.	10
Bevedering	Vast gesloten, helder, in een natuurlijke kleur.	15
Gedrag	Levendig en alert, houding 65 a 57 gr. Pootjes midden lang zichtbare dijen.	15 5
Conditie	Ongeschonden en gezond. Grootte 13 cm.	15

Over Kanaries gesproken ZANG • KLEUR • POSTUUR

toch. Weer werd er een kuur van Doxycycline gegeven en wel van 17 t/m 21 mei, weer 12 uur per dag 1 gram per twee liter water met als volgt 12 uur schoon water.

Echter de volgende zieke vogel kwam toch weer op 21 mei 1995: een jonge kanarie van 6 weken oud met de zelfde verschijnselen en dood na 24 uur. We beginnen nu met een vitamine kuur van 22 t/m 24 mei, 24 uur per dag, waarna een kuur van Amoxycol wordt verstrekt, dat vier dagen moet worden gegeven, 1 gram per 2 liter water, 24 uur per dag. Tijdens de kuur werden de zebrovinken ziek van de medicijnen maar na het geven van schoon water knapt er één binnen enkele minuten al weer op.

Van 24 mei tot 23 juni zijn er 29 vogels dood gegaan. Steeds de zelfde ziekte verschijnselen, ook enkele met die epilepsie achtige aanvallen.

Op 1 juni heb ik 2 kanaries naar de Faculteit Diergeneeskunde van de universiteit van Utrecht gestuurd. Na ongeveer een week kreeg ik een verslag van het onderzoek op 3 A-4-tjes toegestuurd. De conclusie van het onderzoek was dat er geen aanwijzingen voor een infectieziekte waren gevonden. Echter de klinische verschijnselen deden het meest denken aan een intoxicatie (vergiftiging) met insecticiden.

Van 29 mei t/m 9 juni hebben de vogels een kuur van ESB3 30% gehad, afwisselend met schoon water.

Op 10 juni heb ik de kanariekeuter A.J. Domburg geraadpleegd. Hij vermoedde een vorm van paratives en gaf mij het volgende advies: een kuur van 10 dagen Doxycycline 2,5 gram per liter water, 24 uur. Daarna 10 dagen schoon water. Wanneer er dan nog ziekte verschijnselen waren, nog-

maals de kuur van 10 dagen herhalen, 2,5 gram per liter water, 24 uur.

Hierna waren er geen dode vogels meer met dezelfde verschijnselen.

Het ziekteverloop tijdens de eerste kuur: 7 jonge kanaries dood aan de zelfde verschijnselen. 2 Jonge kanaries ernstig ziek, met dezelfde ziekte verschijnselen, zijn geheel genezen.

Ziekte verloop tijdens de kuur met het schone water: 2 jonge kanaries dood met zelfde ziekte verschijnselen.

Ziekte verloop tijdens de tweede kuur: 2 Jonge kanaries ernstig ziek, met de zelfde ziekte verschijnselen, zijn geheel genezen.

De zieke kanaries kregen een extra dosis nasalicylaat toegediend en daarbij een paar keer per dag water laten slikken.

Tekst: Bruchem
Tel: 0184-601933

OPROEP !!

De Keurmeestersvereniging Kleur-en Postuurkanaries zal in het voorjaar van 1998 weer een opleiding tot keurmeester kleurkanaries van start laten gaan. Om met succes deze opleiding te kunnen volgen zullen belangstellenden op de Bondskampioenschappen te Breda in januari 1997 een toelatingsexamen kunnen afleggen. Deelname aan dit examen is alleen mogelijk als men aan de volgende eisen kan voldoen.

- Lid zijn van de NBvV en de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.
- Meer dan normale interesse hebben voor alles wat op de kleurkanaries betrekking heeft.
- Gedurende meerdere jaren met succes verschillende kleuren, zowel reeds lange bestaande als ook de zogenaamde "nieuwe kleuren" te hebben gehouden en gekweekt.
- Enige kennis met betrekking tot de vererving van kanariekleuren strekt tot aanbeveling.
- In staat zijn voorkomende kanariekleuren te herkennen, er van uitgaande dat, zeker bij de reeds langer bestaande kleuren, geen ernstige fouten mogen worden gemaakt. Hiervoor is een gedegen basiskennis erg belangrijk.
- Bereid zijn gedurende minstens 2 jaar, één zaterdag per maand, aan de opleiding deel te nemen.
- Over voldoende vrije werkdagen te beschikken om minstens 5 maal per seizoen bij verschillende keurmeesters, tijdens de officiële keuringen die aan de wedstrijden vooraf gaan, praktische keurervaring op te doen.
- Men mag niet kleurenblind zijn of moeite hebben met het herkennen van de kleuren rood en groen er zal daarom tijdens de toelatingsexamen een test "kleurenonderscheidingsvermogen", kortweg KOV genoemd, worden afgenomen. De kandidaat zal bereid moeten zijn hieraan mee te werken.

Indien men niet aan voornoemde eisen kan voldoen is het overbodig zich voor het toelatingsexamen aan te melden. Bij een voldoende aantal geslaagden voor het toelatingsexamen zal men de daarop volgende opleiding in meerdere plaatsen in het land kunnen volgen. Zijn er over het hele land gezien te weinig geslaagden, dan zal de opleiding centraal in Wijchen plaats vinden. De opleiding is kosteloos, met dien verstande, dat reis- en verblijfkosten voor eigen rekening zijn. Voor lesmateriaal dient enkele tientjes te worden gerekend. Deze laatste kosten worden na slagen voor keurmeester gerestitueerd. Ter kennismaking en ter voorbereiding op het toelatingsexamen zal door de keurmeestersvereniging in de maand november in Wijchen een introductiedag worden gehouden. Op deze dag zal de reeds aanwezige basiskennis worden getest en zullen alle mogelijke inlichtingen worden verstrekt.

Belangstellende voor bedoelde introductiedag dienen zich voor 11 oktober a.s. schriftelijk op te geven, met vermelding van het volledige adres en telefoonnummer, bij de coördinator van de opleiding voor keurmeester van kleurkanaries.

H.K. van der Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden, Telefoon: 058 - 2134655

CYRIL'S KEUZE

De Rode Bisschop

...heeft een interessante en kleurrijke balts

Tekst en foto's: Cyril Laubscher. Vertaling: Peter Otten

(alle rechten voorbehouden)

In Zuid-Afrika, waar ik opgegroeid ben, waren Rode bisschoppen (*Euplectes orix*) - of grenadier wevers, zoals ze in de avicultuur beter bekend zijn - vaak te zien in de buitenwijken van grote en middelgrote steden waar ze zich voeden met zaden op de vogeltafel in de tuin.

Deze interessante en kleurrijke soort bewoont een uitgebreid gebied in grote delen van Zuid-, Midden- en Oost-Afrika. Een aantal ondersoorten zijn gemeld, maar deze bijdrage gaat uitsluitend over de nominaatvorm (*Euplectes orix orix*), die in veel delen van zuidelijk Afrika voorkomt, overal waar het biotoop geschikt is.

Rode bisschoppen komen voor van zeeniveau in Cape Town tot 1800 me-

ter in Johannesburg en ze zijn bestand tegen allerlei klimaten. In Johannesburg vriest het 's nachts in de winter vaak maar de dagtemperaturen stijgen dan al gauw tot 20 gr. Celsius.

In Cape Town evenwel vriest het bijna nooit als gevolg van zijn betrekkelijk zacht maar nat mediterraan (subtropisch) klimaat. Het broedseizoen begint in Cape Town rond juli, maar in Johannesburg in oktober.

In het broedkleed is de 18 cm. grote Rode bisschop een magnifieke vogel. Zijn zwarte en dieprode veren maken hem verschillend van het vrouwtje met haar opvallende kleuren, die lijken op die van een mus.

Het mannetje dat op de foto balst, werd in het wild in de buurt van Johannesburg gefotografeerd in november. Waar er ook maar rietvelden zijn bij rivieren en dammen geven die aan de mannetjes de gelegenheid hun karakteristieke ovale nesten te bouwen, ingewikkeld geweven tussen recht opstaand rietstengels in een moeras of rivierbedding

Rode bisschoppen zijn een sociale soort en ze komen heel algemeen voor. In een enkel rietveld kunnen duizenden nesten zitten. Het is en onvergetelijk gezicht de mannetjes net boven de rietstengels te zien vliegen, met hun pluimen opgeblazen, in een langzaam hommelachtige vlucht, terwijl ze een soort zoemend geluid maken. Het is fascinerend te zien hoe de mannetjes tijdens hun balts, gaan zitten op of zich vastgrijpen aan een rietstengel. Zij blazen hun lichaamsveren op en lijken op een levendige zwart-witte bal die op en neer kaatst in het riet en zij laten een raspnd-zoemend geluid horen.

Toen ik een jaar of 13, 14 was, lag ik dikwijls met mijn moeder overhoop,

De/

ose/

omdat ik de gewoonte had door de rietvelden te struinen, zoekend naar nesten met eieren of jongen. Als ik dan thuis kwam, was ik kletsnat en zat onder de modder, maar ik was wel gelukkig!

Het nest heeft een ingang aan de bovenkant, aan één kant en is gemaakt uit dunne repen van de riethalm. De wand van nieuwgebouwde nesten is zó dun dat je de bleke groen-blauwe eieren van buitenaf kunt zien. Een normaal legsel bevat drie eieren en tijdens de broedtijd wordt door het bruinachtig gestreepte vrouwtje een voering van zachte grasaren voortdurend aangebracht. Als de jongen uitkomen, is de wand van het nest zó dik dat ze van buitenaf niet meer zichtbaar zijn. Het is uitsluitend de taak van het vrouwtje te zorgen voor het broeden (12-14 dagen) en grootbrengen van de jongen (13-16 dagen) en het mannetje heeft in deze activiteiten geen aandeel. Jonge vogels lijken op hun moeder, evenals mannetjes als ze in hun eclips kleded zijn (buiten de broedtijd).

Kwekers in spé die overwegen de populaire en sterke Rode bisschoppen te houden, doen er goed aan een of twee bossen riet in de volière aan te brengen. Dit zal het mannetje er toe aanzetten nesten te bouwen, vooral als er een of twee vrouwtjes aanwezig zijn. Voor succesvol kweken is levend voedsel in voldoende mate noodzaak. Het is beslist de moeite waard met zo'n attractieve soort te kweken en resultaten tonen aan dat dit mogelijk is.

De verzorging biedt geen al te grote problemen. Rode bisschoppen geven we een mengsel bestaande uit witzaad, witte en gele millet en pluimgierst. Levend voedsel en rijpende grassen zijn nuttig, evenals grit, dat altijd beschikbaar moet zijn.

Rode bisschoppen kunnen beter niet permanent in een kooi gehuisvest worden, aangezien hun schoonheid en interessant natuurlijk gedrag slechts goed kan worden gezien in een goed beplante volière!

Redding

door Prof. Dr. Anthonie Stolk

Mezen kunnen het sissen van slangen verbazend goed nadoen. Ze doen dat met open bek en schommelen erbij. Het is een zeer indrukwekkend gezicht en dat is ook precies de bedoeling. Volkomen instinctief spelen mezen voor slang om bijvoorbeeld nestverstoorders op andere gedachten te brengen. In de vogelwereld gaat het aloude "Wie niet sterk is moet slim zijn" dus net zo goed op als bij mensen.

En er zijn nog meer frappante voorbeelden van, hoe nabootsing in de natuur gehanteerd wordt. Daarbij is het niet nodig, een honderd procent gelijkende imitatie te geven. Om Roodkapje te misleiden, hoefde de Boze Wolf niet sprekend op haar grootmoeder te lijken. Een hoofddoek en een brillette waren voldoende.

De mezentruc doet sterk denken aan wat hommels bij gevaar laten zien. Als een hommelmel bedreigd wordt, gebeurt het wel dat die zich op de rug laat vallen, onder dreigend gezoem steekbewegingen met het achterlijf maakt en een vloeistof afscheidt. Een ander insect, de doodgraver, heeft helemaal geen angel, maar heeft het spel van de hommelmel wel goed begrepen. Bij gevaar gaat hij ook op zijn rug liggen en produceert een dreigend, zoemend geluid.

Dat gezoem kan hem het leven redden, want het wordt door vijanden in verband gebracht met een angel en dat is een wapen om respect voor te hebben. Daarom worden zweefvliegen, die niet zoemen, veel vaker het slachtoffer van de eetlust van padden dan bijen. Je moet als pad maar eens een bij hebben willen doorslikken en dan in je bek of slokdarm een steek hebben gehad! Dan vergaat de trek in een mals bijtje je de volgende keer wel.

De signalen als het sissen en schommelen bij de mezen en het zoemen bij insecten worden sleutelprykkels genoemd en spelen een belangrijke rol in het dierenleven.

KALENDER 1997

De Blauwstaart

De hier afgebeelde vogel is de mannelijke blauwstaart. Het vrouwtje is heet wat eenvoudiger getekend. Zij is lichtbruin van boven, van onderen lichter; de flanken zijn oranje gekleurd, de stuit en de staart hebben een blauwachtige tint.

Hij heeft een zeer groot verspreidingsgebied, want men kan hem aantreffen van oostelijk Europa, als een brede gordel dwars door Azië tot Japan. Tevens bevindt zich nog een afzonderlijk areaal in Zuidoost-Azië, bezuiden het Himalayagebergte. De blauwstaart is tot nu toe twee maal in ons land waargenomen, in oktober 1967 en september 1985.

De blauwstaart is een kleine lijsterachtige, echt een vogeltje van 14 cm lang, van beboste gebieden. In de broedtijd geeft hij de voorkeur aan sparren- en dennenbossen, bosgebieden met berken en rhododendrons. In hoger gelegen oorden zoekt hij de dichte sparrenbossen op, maar nestelt vrijwel altijd in de buurt van open plekken en gangen of aan randen van het woud. Als het even kan niet te ver verwijderd van het water.

Het voedsel bestaat voor een groot deel uit insecten, die in de vlucht worden gegrepen. Dit verklaart waarom ze zich graag ophouden in de buurt van open plekken of water. De vogel gaat rustig op een uitkijkpost zitten en wacht geduldig tot een insect passeert, dat hij dan als de wiedeweerga in de vlucht snapt. U moet hem echter vooral niet zien als een echte vliegenvanger; graag eet hij ook allerlei andere insecten als spinnen, wormen en dergelijke. De roep van de blauwstaart is een snel "tèk tèk". De zang wordt beschreven als lijsterachtig; luid, helder en doordringend. Het liedje bestaat uit vier tonen, die tot twee omhoog gaan en dan weer af dalen. (Peterson zegt dat het 6 á 7 toontjes zijn.)

Het komvormige nest wordt vaak in een holte gebouwd maar ook wel op de grond, altijd uitstekend verborgen. De drie tot vijf eitjes zijn wit, soms gespikkeld en gevlekt, dikwijls een kransje vormend bij de stompe pool. Alleen het vrouwtje broedt. over de voortplanting is verder weinig bekend, maar de meeste auteurs beweren, dat deze grotereels overeen komt met die van de roodborst.

Meindert de Jong

Wijziging Regeling uitvoering Vogelwet 1936

Na enige vertraging in de ondertekening door minister van Aartsen van de "Wijziging Regeling uitvoering Vogelwet 1936", kan ik u mededelen dat het aantal soorten Europese vogels die legaal gehouden mogen worden enorm is uitgebreid. Mochten wij tot nu toe alleen maar de 13 z.g. Europese cultuurvogels houden, vanaf 11 juli 1997 mogen wij alle gekweekte, dus van een vaste voertrijng voorziene, Europese vogels houden. Tijdelijk is er weliswaar nog een lijst van vogels die alleen met een vergunning mogen worden gehouden (zie lijst Bijlage als bedoeld in artikel 2, onderdeel a, van de Regeling uitvoering Vogelwet 1936), maar als het Vogelbesluit 1994 is gewijzigd, dan mogen ook deze vrij worden gehouden.

Waarom nog een lijst met vogels die alleen met vergunning te houden zijn? In het te wijzigen Vogelbesluit 1994 komt namelijk de verplichting een register bij te houden. Dit register geeft een extra waarborg dat geen inbreuk wordt gemaakt op de natuurlijke populatie.

Was het zo dat bij de besprekingen over het Vogelbesluit 1994 de Commissie wetgeving gezamenlijk met de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers (N.B.v.V.) de belangen van de Nederlandse vogelhouders behartigden, nu is de Commissie Wetgeving onder COM-Nederland actief. Dat ook de Speciaalclub Europese cultuurvogels, een van de speciaalclubs binnen de N.B.v.V., actief betrokken is bij de totstandkoming van nieuwe Regelingen en Wetten die de vogels betreffen moge duidelijk zijn. Als afgevaardigde van de N.B.v.V. heb ik, naast Henk Laan zitting in deze COM-Commissie. De belangen van de vogelhouders aangesloten bij de N.B.v.V. worden door ons behartigd, waarbij ik me speciaal met de wetgeving over Europese vogels bezig houdt en Henk Laan de specialist voor de kromsnavels is.

De uitbreiding van legaal te houden Europese vogels die nu plaats vindt gaat duidelijk over gekweekte exemplaren. Om aan te tonen dat het om gekweekte exemplaren gaat, is over-

eengekomen dat het bewijs voor eigen kweek, n.l. de vaste gesloten voertrijng, ook voor deze groep vogels geldt.

De komende jaren zullen moeten aantonen dat ook met deze grote groep vogels te kweken valt. Dat wij daar optimistisch over kunnen zijn bewijzen de vele geslaagde kweekresultaten in het buitenland. Naast de groep vogels die in België al algemeen is komt ook de groep insektenetende Europese vogels. De eerste kweekberichten zijn zeer positief, waarbij meetelt het ruime voedselaanbod dat tegenwoordig in de vakhandel verkrijgbaar is. We hebben immers een ruim aanbod van voedseldieren zoals meelwormen, pinky's, buffalwormen, wasmotten, krekels, vliegen etc. Daarnaast zijn er zeer goede universeelvoerders te koop en uitgebalanceerde voeders in de vorm van korrels.

Om echter de ervaringen van de kwekers verder te kunnen geven zullen wij de komende jaren niet buiten informatie kunnen. De Speciaalclub Europese Cultuurvogels is daar de geschikte vereniging voor. Via het blad "Onze Vogels" en nog specifiek het clubblad van de Speciaalclub Europese Cultuurvogels zullen o.a. kweekervaringen, voederproblemen en hoe die op te lossen en uitwisseling van vogels mogelijk zijn.

Rest mij nog u op te roepen om de nieuwe wettelijke bepalingen na te leven. Alleen zo kunnen wij aantonen dat het houden en kweken van Europese vogels een verantwoorde hobby is. Of om Louis Gonnissen te citeren; "De vogelliefhebberij is een culturele vrijetijdsbesteding met esthetische, sportieve, wetenschappelijke en dus opvoedende waarden".

Wiel Arets.

BEKENDMAKING LIJST BESCHERMDE VOGELS VOGELWET 1936

Om duidelijk te maken welke vogelsoorten onder de bescherming van de Vogelrichtlijn vallen, heeft de Commissie van de Europese Gemeenschappen een lijst van soorten uitgegeven. Op basis van deze lijst is op het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij reeds in 1990 een overzicht opgesteld van de vogelsoorten die gerekend worden tot de beschermde vogels in de zin van de Vogelwet 1936. Dit overzicht is thans geactualiseerd. Als criterium voor het opnemen van een vogelsoort op de lijst heeft met name gegolden dat de soort sinds 1900 tenminste vijf keer via erkende waarnemingen is gesignaleerd op het grondgebied van de

Europese Unie, waarvan tenminste een keer sinds 1980. Nieuwe ontwikkelingen kunnen uiteraard leiden tot aanpassing van de lijst.

Voor een uitgebreide toelichting bij de lijst wordt verwezen naar de brochure 'Lijst van beschermde vogels' die ter inzage ligt in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Ook in deze brochure is de lijst van als beschermd beschouwde vogels in de zin van de Vogelwet 1936 opgenomen, met daarbij tevens de vogelsoorten die als wild onder het regime van de Jachtwet vallen.

Heeft u vragen of een bepaalde vogel onder de bescherming van de Vogelwet 1936 valt, dan kunt u contact opnemen met het Bonds bureau. Door de liefhebber die e.e.a. zelf wil nakijken, kan de brochure worden aangevraagd bij:

De infoteek van LNV,
Postbus 20401,
2500 EK Den Haag.
onder vermelding van:
"Lijst van beschermde vogels".

In de Staatscourant 128 van woensdag 9 juli 1997 wordt melding gemaakt van de wijziging Regeling uitvoering Vogelwet 1936.

<< Vogelwet 1936 >>

1 juli 1997 / Nr. J. 971920 Directie Juridische Zaken

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
Gelet op artikel 20 van de Vogelwet 1936 en artikel 10 van het Vogelbesluit 1994;

Besluit:

Artikel I

De Regeling uitvoering Vogelwet 1936 (Stcr. 1994, 162) wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2 komt te luiden:

Artikel 2

De soorten bedoeld in artikel 20 van de wet, zijn:

- a. voor zover de houder kan aantonen dat de vogels zijn gekweekt alle soorten, met uitzondering van de soorten opgenomen in de bijlage bij deze regeling;
- b. voor zover de houder kan aantonen dat de vogels, indien niet gekweekt, op het grondgebied van een der andere lid-staten van de Europese

Unie dan Nederland op geoorloofde wijze zijn verkregen:

- I. Moerassneeuwhoen
Lagopus lagopus (Linnaeus);
- II. Alpensneeuwhoen
Lagopus mutus (Montin);
- III. Rode patrijs
Alectoris rufa (Linnaeus);
- IV. Barbarijse patrijs
Alectoris Barbara (Reichenow), en
- V. Auerhoen
Tetrao Urogallus (Linnaeus).

B

Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

Voor het afgeven van open en gesloten pootringen als bedoeld in artikel 6 van het besluit voor het ringen van jachtvogels waarvoor ingevolge artikel 11 van de wet vergunning is verleend, alsmede voor de registratie van die ringen, kan door of vanwege Onze Minister een bedrag van fl. 75,— per jaar per houder van een of meer jachtvogels in rekening worden gebracht.

2. In het tweede lid vervalt de zinsnede "gekweekte vogels als bedoeld in artikel 20 van de wet".

Artikel II

Deze regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na die van haar bekendmaking in de Staatscourant.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 1 juli 1997
DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ

(w.g.) J.J. van Aartsen

Toelichting voor de Staatscourant

Deze regeling betreft een wijziging van de Regeling uitvoering Vogelwet 1936. In artikel 2, onderdeel a, van de regeling zijn thans alle vogels waarvan de houder kan aantonen dat zij zijn gekweekt, met uitzondering van die vermeld in de bijlage, aangewezen als soorten bedoeld in artikel 20 van de Vogelwet 1936.

Een en ander betekent dat het voortaan is toegestaan de betreffende gekweekte vogels en hun producten, eieren of nesten, te verhandelen en onder zich te hebben. In het Vogelbesluit 1994 zijn de voorschriften opgenomen waaronder de vrijstelling geldt. Dit betekent onder meer dat de vogels moeten zijn voorzien van een gesloten pootring. Op deze wijze kan worden aangetoond dat de vogels zijn gekweekt.

Tot dusver was het onder zich hebben van en de handel in gekweekte vogels, op enkele uitzonderingen na, verboden. Dit om een optimale bescherming van in het wild levende vogelsoorten te waarborgen en te voorkomen dat wilde vogels als gekweekt zouden worden verhandeld.

Mede naar aanleiding van het zogenaamde Vergy-arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 8 februari 1996 (zaak C-149/94) is echter bezien of de bescherming van wilde vogels ook met een minder verstrekkend regime ten aanzien van gekweekte vogels mogelijk is.

De onderhavige aanwijzing van gekweekte vogels ingevolge artikel 20 van de Vogelwet 1936 betreft soorten waarvoor een ring- en registratiesysteem, zoals dat reeds wordt toegepast bij vogels die als cultuurvogel

zijn aangewezen, een waarborg biedt om te voorkomen dat schade aan de wilde populatie wordt toegebracht.

Het betreft echter een tijdelijke regeling. Inmiddels is een wijziging van het Vogelbesluit 1994 in voorbereiding, waarin nog een extra waarborg ter voorkoming van schade aan de wilde populatie zal worden ingebouwd. Deze zal het opnemen van de verplichting voor de houder van gekweekte vogels behelzen tot het bijhouden van een register waarin aantallen en soorten vogels worden aangekend.

Ook zal moeten worden bijgehouden van wie en wanneer de vogels zijn ontvangen en aan wie en wanneer ze zijn afgeleverd. Als deze verplichting zal zijn ingevoerd, zal het in principe ook voor gekweekte vogels van de soorten genoemd in de bijlage, die nu nog niet onder de vrijstellingsregeling vallen, verantwoord zijn de handel en het bezit ervan toe te staan indien aan de ring- en registratievoorschriften is voldaan. Voor deze soorten geldt namelijk dat het risico op onttrekking van eieren of vogels aan de natuur en daardoor schade aan de wilde populatie groter is. Vooral vanuit controle-oogpunt is daarom een extra waarborg noodzakelijk.

Vanaf de inwerkingtreding van het gewijzigde Vogelbesluit 1994 zullen alle op dat moment in voorraad zijnde vogels moeten worden geregistreerd.

De vrijstelling laat onverlet dat krachtens de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren welzijnsvoorschriften kunnen worden gesteld ten aanzien van het houden van de betreffende vogels en dat met het oog op welzijn het hou-

den van een aantal soorten ingevolge de wet kan worden verboden.

In artikel 2, onderdeel b, van de regeling zijn soorten opgenomen die voorkomen op bijlage III van richtlijn nr. 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEGL 103) en waarvoor de verboden van de Vogelwet 1936 niet gelden, indien kan worden aangetoond dat de vogels op geoorloofde wijze zijn verkregen in een andere lidstaat van de Europese Unie dan Nederland. Het betreft aldaar bejaagbare soorten die niet in Nederland voorkomen, geen trekvogelsoorten zijn en die in de Vogelrichtlijn niet zijn opgenomen als bedreigde vogelsoort.

De wijziging van artikel 3, eerste lid, betreft een kleine redactionele aanpassing teneinde te verduidelijken dat het in casu gaat om jachtvogels waarvoor ingevolge artikel 11 van de Vogelwet 1936 een vergunning is verleend.

DE MINISTER VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

(w.g.) J.J. van Aartsen

Uitleg wijziging Regeling uitvoering Vogelwet 1936

UITBREIDING AANTAL TE HOUDEN EUROPESE VOGELS met ingang van 11 juli 1997.

Namens de **Commissie Wetgeving**,

waarin voor de Europese vogels zijn vertegenwoordigd:

- Algemene Nederlandse Bond van Vogelhouders,
- Aviornis Internationaal Nederland,
- Belangenbehartiging Europese Cultuurvogel,
- Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers,
- Nederlandse hoender en dwerghoenderbond en
- Onze Parkieten,
- Parkieten Soci eteit,

heb ik het genoeg en U het volgende mede te delen:

Nadat het Europese Hof van Justitie uitspraak heeft gedaan in de zaak C-149/94 tegen **D.Vergy** heeft dit er toe geleid dat de gezamenlijke Nederlandse Organisaties van Vogelhouders er bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op hebben aangedrongen om ook het Arrest in Nederland toe te passen.

Wat zegt dit Arrest nu eigenlijk?

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer), uitspraak doende op de door het Tribunaal de grande instance de Caen bij beschikking van 22 maart 1994 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1 Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand verplicht de Lidstaten de verhandeling van vogels van een in haar bijlagen niet genoemde soort te verbieden voor zover het gaat om een soort die natuurlijk in het wild leeft op het Europese grondgebied van de Lidstaten, waarop het Verdrag van toepassing is, behoudens de door artikel 9 geboden afwijkingmogelijkheid.

2 Deze richtlijn is niet van toepassing op in gevangenschap geboren en opgekweekte vogels.

3 Deze richtlijn verplicht een Lidstaat een op het Europese grondgebied van de Lidstaten, waarop het Verdrag van toepassing is, de in het wild levende vogelsoort ook te beschermen als die soort zijn natuurlijk leefgebied niet heeft in die betrokken Lidstaat.

Uitleg punt 1 t/m 3.

1 Dit houdt in dat de handel van uit het wild betrokken beschermde Europese vogels te allen tijde verboden blijft. Een uitzondering zijn echter de soorten die volgens de Jachtwet zijn bemachtigd of die op

legale wijze in een andere Lid-staat dan Nederland zijn verkregen. In dit laatste geval kan het gaan om exemplaren van soorten die zijn genoemd in artikel 2, onderdeel b, van de Regeling uitvoering Vogelwet 1936.

- 2 Dat het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn voor natuurlijk in het wild levende soorten niet van toepassing is op Europese vogels welke in gevangenschap zijn gefokt.
- 3 Dat wil zeggen dat als er bijvoorbeeld in Nederland een dwaalgast voorkomt (een Lannervalk), Nederland als Lid-staat de verplichting heeft deze vogel te beschermen.

Voor de houders van Europese vogels is punt 2 het belangrijkste. Dit wil zeggen dat de Commissie Wetgeving bij het Ministerie van LNV heeft bepleit dat het houden van Europese vogels zou moeten worden uitgebreid. De Minister van LNV heeft tot zo'n uitbreiding besloten. Dit wil niet zeggen dat er aan deze uitspraak (Vergy) geen voorwaarden kunnen worden gesteld. Een van deze **voorwaarden** is dat de te houden vogels moeten zijn voorzien van een **goed passende naadloos gesloten pootring**. **Dus ook erkende buitenlandse ringen.**

Dit betekent dus ook dat er geen breekringen zullen worden afgegeven voor ongeringde vogels.

HANDEL:

In deze nieuwe regeling is het toegestaan om gefokte vogels, voorzien van gesloten pootring te verkopen, te koop te vragen, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen en af te leveren.

Hoe luidt nu de nieuwe Wettekst?

Deze tekst, evenals de toelichting zoals deze in de Staatscourant is geplaatst, is te lezen op blz. 346.

Tevens vindt u de bijlage op blz. 350, zoals genoemd in artikel 20 van de Vogelwet 1936, waarop de vogels zijn genoemd die U nog niet in Uw bezit mag hebben. In een later stadium als het Vogelbesluit 1994 is gewijzigd zal een administratie verplicht worden gesteld. Op het moment dat het Vogelbesluit 1994 van kracht is zullen dus alle vogels welke men in zijn bezit heeft in dit register moeten worden ingevoerd.

Als U de bijlage heeft gezien, dan zal U zijn opgevallen dat niet alle vogels

daar op voorkomen. Voorbeeld hiervan is dat U b.v. de Haakbek en de Frater alsook nog vele andere soorten niet op deze bijlage kunt vinden. De soorten, met inbegrip van de ondersoorten, die in deze bijlage niet voorkomen mag U in Uw bezit hebben onder de eerder genoemde voorwaarden: **dus alleen als deze zijn voorzien van een goed passende naadloos gesloten pootring.**

Voor de vogels welke U reeds eerder mocht houden, de Cultuurvogels, gelden dus ook de erkende breekringen. Het kan ook zijn dat U twijfels heeft omtrent de status van een soort, of deze nu wel of niet beschermd is. Het ministerie heeft een nieuwe lijst gepubliceerd waarop de vogels, die als beschermde vogels, in de zin der Vogelwet 1936 worden beschouwd, zijn vermeld. Ten opzichte van eerdere uitgave van een dergelijke lijst is deze recentelijk gewijzigd.

Heeft U nu twijfels dan kunt U het beste contact opnemen met Uw organisatie omtrent de status van een bepaalde vogel. Vermeld wel altijd de wetenschappelijke naam van de desbetreffende vogel. Dit omdat de Nederlandse benaming nog wel eens verschillend kan zijn.

Voor het onder zich hebben van vogels genoemd in de bijlage bij de Regeling uitvoering Vogelwet 1936 is een vergunning nodig. Een vergunning zal uitsluitend kunnen worden verleend voor vogels waarvoor de aanvrager kan aantonen dat ze legaal zijn gefokt en die zijn voorzien van een naadloos gesloten pootring.

Ook zal een administratie van deze vogels moeten worden bijgehouden. Deze vergunning kan worden gezien als een overbrugging tot het Vogelbesluit 1994 is gewijzigd.

Nu deze regeling van kracht is zijn Uw mogelijkheden tot het houden van Europese vogels enorm uitgebreid. Daardoor kunt U zich nog meer bezig houden met het fokken van Europese vogels.

Het wil echter ook zeggen dat U zich aan de Wet dient te houden en regels zijn er nu eenmaal om te worden nageleefd.

Zodra er veranderingen zijn in de Wetgeving zult U door de Commissie Wetgeving direct op de hoogte worden gebracht. Geef dit ook door aan de niet georganiseerde liefhebbers, of wijs hen op het bestaan van de bovengenoemde organisaties, zodat ook zij hun jonge vogels kunnen ringen met vaste votringen.

Dank aan een ieder die zijn of haar bijdrage heeft geleverd aan het tot stand komen van deze uitbreiding, niet in de laatste plaats, Minister Jozias van Aartsen, Mr. Anne de Cloe, Drs. Piet Soons, Drs. Gerrit van Ommering en Ferry Reinhardt.

Hopende U voldoende te hebben geïnformeerd, teken ik namens de Commissie Wetgeving, namens deze, voor deze,

*Commissie Wetgeving
C.O.M. Nederland.*

3

BIJLAGE als bedoeld in artikel 2, onderdeel a, van de Regeling uitvoering Vogelwet 1936

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
<i>Accipiter brevipes</i>	Balkansperwer	<i>Calandrella brachydactyla</i>	Kortteenleeuwerik	<i>Circus macrourus</i>	Steppe-kiekendief
<i>Accipiter gentilis</i>	Havik	<i>Calidris acuminata</i>	Siberische strandloper	<i>Circus pygargus</i>	Grauwe Kiekendief
<i>Accipiter nisus</i>	Sperwer	<i>Calidris alba</i>	Drieteenstrandloper	<i>Clamator glandarius</i>	Kuifkoekeek
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Zwartkoprietzanger	<i>Calidris alpina</i>	Bonte Strandloper	<i>Coccyzus americanus</i>	Geelsnavelkoekeek
<i>Acrocephalus paludicola</i>	Waterrietzanger	<i>Calidris bairdii</i>	Bairds Strandloper	<i>Coccyzus erythrophthalmus</i>	Zwartsnavelkoekeek
<i>Aegolius funereus</i>	Ruigpootuil	<i>Calidris ferruginea</i>	Krombekstrandloper	<i>Columba bollii</i>	Bolles Laurierduif
<i>Aegyptius monachus</i>	Monniksgier	<i>Calidris fuscicollis</i>	Bonapartes Strandloper	<i>Columba junoniae</i>	Laurierduif
<i>Alca torda</i>	Alk	<i>Calidris maritima</i>	Paarse Strandloper	<i>Columba trocaz</i>	Trocazduif
<i>Alcedo atthis</i>	IJsvogel	<i>Calidris mauri</i>	Alaska-strandloper	<i>Coracias garrulus</i>	Scharrelaar
<i>Alle alle</i>	Kleine Alk	<i>Calidris melanotos</i>	Gestreepte Strandloper	<i>Corvus corax</i>	Raaf
<i>Anthus campestris</i>	Duinpieper	<i>Calidris minuta</i>	Kleine Strandloper	<i>Crex crex</i>	Kwartelkoning
<i>Apus affinis</i>	Huisgierzwaluw	<i>Calidris minutilla</i>	Kleinste Strandloper	<i>Cuculus canorus</i>	Koekoek
<i>Apus apus</i>	Gierzwaluw	<i>Calidris pusilla</i>	Grijze Strandloper	<i>Cursorius cursor</i>	Renvogel
<i>Apus caffer</i>	Kaffergierzwaluw	<i>Calidris ruficollis</i>	Roodkeelstrandloper	<i>Cyanopica cyana</i>	Blauwe Ekster
<i>Apus pallidus</i>	Vale Gierzwaluw	<i>Calidris temminckii</i>	Temmincks Strandloper	<i>Delichon urbica</i>	Huiszwaluw
<i>Apus unicolor</i>	Madeira-gierzwaluw	<i>Calonectris diomedea</i>	Kuhls Pijlstormvogel	<i>Dendrocopus leucotos</i>	Witruispecht
<i>Aquila adalberti</i>	Spaanse Keizerarend	<i>Caprimulgus aegyptius</i>	Egyptische Nachtzwaluw	<i>Dendrocopus major</i>	Grote Bonte Specht
<i>Aquila chrysaetos</i>	Steenarend	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Nachtzwaluw	<i>Dendrocopus medius</i>	Middelste Bonte Specht
<i>Aquila clanga</i>	Bastaardarend	<i>Caprimulgus ruficollis</i>	Moorse Nachtzwaluw	<i>Dendrocopus minor</i>	Kleine Bonte Specht
<i>Aquila heliaca</i>	Keizerarend	<i>Casmerodius albus</i>	Grote Zilverreiger	<i>Dendrocopus syriacus</i>	Syrische Bonte Specht
<i>Aquila nipalensis</i>	Aziatische Steppe-arend	<i>Catharacta maccoormicki</i>	Zuidpooljager	<i>Diomedea melanophris</i>	Wenkbrauwalbatros
<i>Aquila pomarina</i>	Schreuwarend	<i>Catharacta skua</i>	Grote Jager	<i>Dryocopus martius</i>	Zwarte Specht
<i>Aquila rapax</i>	Afrikaanse Steppe-arend	<i>Cephus grylle</i>	Zwarte Zeekoet	<i>Egretta garzetta</i>	Kleine Zilverreiger
<i>Ardea cinerea</i>	Blauwe Reiger	<i>Ceryle rudis</i>	Bonte IJsvogel	<i>Egretta gularis</i>	Groene Rofreiger
<i>Ardea purpurea</i>	Purperreiger	<i>Charadrius alexandrinus</i>	Strandplevier	<i>Elanus caeruleus</i>	Grijze Wouw
<i>Ardeola ralloides</i>	Ralreiger	<i>Charadrius asiaticus</i>	Kaspische Plevier	<i>Emberiza caesia</i>	Bruinkeelortolaan
<i>Arenaria interpres</i>	Steenloper	<i>Charadrius dubius</i>	Kleine Plevier	<i>Emberiza cineracea</i>	Smyrna-gors
<i>Asio capensis</i>	Afrikaanse Velduil	<i>Charadrius hiaticula</i>	Bontbekplevier	<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolaan
<i>Asio flammeus</i>	Velduil	<i>Charadrius leschenaultii</i>	Woestijnplevier	<i>Eudromias morinellus</i>	Morinelplevier
<i>Asio otus</i>	Ransuil	<i>Charadrius vociferus</i>	Killdeerplevier	<i>Falco biarmicus</i>	Lannervalk
<i>Athene noctua</i>	Steenuil	<i>Chersophilus duponti</i>	Duponts Leeuwerik	<i>Falco cherrug</i>	Sakervalk
<i>Botaurus lentiginosus</i>	Nrd-Amerikaanse Roerdomp	<i>Chlamydotis undulata</i>	Kraagtrap	<i>Falco columbarius</i>	Smelleken
<i>Botaurus stellaris</i>	Roerdomp	<i>Chlidonias hybridus</i>	Witwangstern	<i>Falco eleonorae</i>	Eleonora's Valk
<i>Bubo bubo</i>	Oehoe	<i>Chlidonias leucopterus</i>	Witvleugelstern	<i>Falco naumanni</i>	Kleine Torenavk
<i>Bubulcus ibis</i>	Koereiger	<i>Chlidonias niger</i>	Zwarte Stern	<i>Falco pelegrinoides</i>	Barbarijse Valk
<i>Bulweria bulwerii</i>	Bulwers Stormvogel	<i>Chordeiles minor</i>	Amerikaanse Nachtzwaluw	<i>Falco peregrinus</i>	Slechtvalk
<i>Burhinus oedipnes</i>	Griel	<i>Ciconia ciconia</i>	Ooievaar	<i>Falco rusticolus</i>	Giervalk
<i>Buteo buteo</i>	Buizerd	<i>Ciconia nigra</i>	Zwarte Ooievaar	<i>Falco spaverius</i>	Amerikaanse Torenavk
<i>Buteo lagopus</i>	Ruigpootbuizerd	<i>Circaetus gallicus</i>	Slangenarend	<i>Falco subbuteo</i>	Boomvalk
<i>Buteo rufinus</i>	Arendbuizerd	<i>Circus aeruginosus</i>	Bruine Kiekendief	<i>Falco tinnunculus</i>	Torenavk
<i>Butoridius striatus</i>	Mangrove-reiger	<i>Circus cyaneus</i>	Blauwe Kiekendief	<i>Falco vespertinus</i>	Roodpootvalk
				<i>Ficedula albicollis</i>	Withalsvliegenvanger
				<i>Ficedula parva</i>	Kleine Vliegenvanger
				<i>Ficedula semitorquata</i>	Balkanvliegenvanger
				<i>Fratercula arctica</i>	Papegaaiduiker
				<i>Fregata magnificens</i>	Amerikaanse Fregatvogel
				<i>Fringilla teydea</i>	Blauwe Vink
				<i>Fulmarus glacialis</i>	Noordse Stormvogel
				<i>Gallinago media</i>	Poelsnip
				<i>Gavia adamsii</i>	Geelsnavelduiker
				<i>Gavia arctica</i>	Parelduiker
				<i>Gavia immer</i>	IJsduiker
				<i>Gavia stellata</i>	Roodkeelduiker
				<i>Glareola nordmanni</i>	Steppenvorkstaartplevier
				<i>Glareola pratincta</i>	Vorkstaartplevier
				<i>Glaucidium passerinum</i>	Dwerguil
				<i>Gypaetus barbatus</i>	Lammergier
				<i>Gyps fulvus</i>	Vale Gier
				<i>Halcyon smyrnenis</i>	Smyrna IJsvogel
				<i>Haliaeetus albicilla</i>	Zeearend
				<i>Hieraetus fasciatus</i>	Havikarend
				<i>Hieraetus pennatus</i>	Dwergarend
				<i>Hippoboscus olivetorum</i>	Griekse Spotvogel
				<i>Hirundapus caudacutus</i>	Stekelstaartgierzwaluw
				<i>Hirundo daurica</i>	Roodstuitzwaluw

4

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
Hirundo rupestris	Rotszwaluw
Hirundo rustica	Boerenzwaluw
Hydrobates pelagicus	Stormvogeltje
Ixobrychus exilis	Amerikaanse Woudaapje
Ixobrychus minutus	Woudaapje
Jynx torquilla	Draaihals
Lanius collurio	Grauwe Klauwier
Lanius minor	Kleine Klapekster
Larus atricilla	Lachmeeuw
Larus audouinii	Audouins Meeuw
Larus delawarensis	Ringsnavelmeeuw
Larus genei	Dunbekmeeuw
Larus glaucooides	Kleine Burgemeester
Larus hyperboreus	Grote Burgemeester
Larus ichthyaetus	Reuzenzwartkopmeeuw
Larus melanocephalus	Zwartkopmeeuw
Larus minutus	Dwergmeeuw
Larus philadelphia	Kleine Kokmeeuw
Larus pipixcan	Franklins Meeuw
Limicola falcinellus	Breedbekstrandloper
Loxia scotica	Schotse Kruisbek
Lullula arborea	Boomleeuwerik
Luscinia svecica	Blauwborst
Megaceryle alcyon	Bandijsvogel
Melanocorypha calandra	Kalanderleeuwerik
Merops apiaster	Bijeneter
Merops persicus	Groene Bijeneter
Micropalama himantopus	Stelstrandloper
Milvus migrans	Zwarte Wouw
Milvus milvus	Rode Wouw
Morus bassanus	Jan van Gent
Neophron percnopterus	Aasgier
Numenius tenuirostris	Dunbekwulp
Nyctea scandiaca	Sneeuwuil
Nycticorax nycticorax	Kwak
Oceanites oceanicus	Wilson's Stormvogeltje
Oceanodroma castro	Madeira-stormvogeltje
Oceanodroma leucorhoa	Vaal Stormvogeltje
Oenanthe leucura	Zwarte Tapuit
Otis tarda	Grote Trap
Otus scops	Dwergooruil
Pagophila eburnea	Ivoormeeuw
Pandion haliaetus	Visarend
Pelagodroma marina	Bont Stormvogeltje
Pelecanus crispus	Kroeskoppelikaan
Pelecanus onocrotalus	Roze Pelikaan
Pernis apivorus	Wespendief
Phaeton aethereus	Roodsnavelkeeringvogel
Phalacrocorax aristotelis	Kuilfaalscholver
Phalacrocorax pygmeus	Dwergaalscholver
Phalaropus fulicaria	Rosse Franjepoot
Phalaropus lobatus	Grauwe Franjepoot
Phoenicopterus ruber	Fleming
Picoides tridactylus	Drieteenspecht
Picus canus	Grijskopspecht
Picus viridis	Groene Specht
Platalea leucorodia	Lepelaar
Pluvialis dominica	Amerikaanse Goudplevier
Pluvialis fulva	Kleine Goudplevier
Podiceps auritus	Kuilduiker
Podiceps cristatus	Fuut
Podiceps grisegena	Roodhalsfuut
Podiceps nigricollis	Geoorde Fuut
Podilymbus podiceps	Dikbekfuut
Porphyrio alleni	Afrikaans Purperhoen
Porzana carolina	Sora-ral
Porzana parva	Klein Waterhoen

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
Porzana porzana	Porseleinhoen	Sylvia nisoria	Sperwergasmus
Porzana pusilla	Kleinst Waterhoen	Sylvia ruePELLI	Rüppells Grasmus
Pterocles alchata	Witbuikzandhoen	Sylvia sarda	Sardinijsse Grasmus
Pterocles orientalis	Zwartbuikzandhoen	Sylvia undata	Provençaalse Grasmus
Pterodroma feae	Kaapverdische Stormvogel	Tachybaptus ruficollis	Dodaars
Pterodroma madeira	Madeira-stormvogel	Tachymartus melba	Alpengierzwaluw
Puffinus assimilis	Kleine Pijlstormvogel	Tetrax tetrax	Kleine Trap
Puffinus gravis	Grote Pijlstormvogel	Tringa cinerea	Terekruiter
Puffinus griseus	Grauwe Pijlstormvogel	Tringa flavipes	Kleine Geelpootruiter
Puffinus puffinus	Noordse Pijlstormvogel	Tringa glareola	Bosruiter
Puffinus yelkouan	Vale Pijlstormvogel	Tringa hypoleucos	Oeverloper
Pyrrhocorax graculus	Alpenkauw	Tringa macularia	Amerikaanse Oeverloper
Pyrrhocorax pyrrhocorax	Alpenkraai	Tringa melanoleuca	Grote Geelpootruiter
Pyrrhula pyrrhula ssp. murina	Azorengoudvink	Tringa ochropus	Witgatje
Recuivirostra avosetta	Kluut	Tringa solitaria	Amerikaanse Bosruiter
Rhodopechys githaginea	Woestijnvink	Tringa stagnatilis	Poelruiter
Rhodostethia rosea	Ross' Meeuw	Tryngites subruficollis	Blonde Ruiter
Riparia riparia	Oeverzwaluw	Turnix sylvatica	Gestreepte vechtkwartel
Rissa tridactyla	Drieteenmeeuw	Tyto alba	Kerkuil
Saxicola dacotiae	Canarische Roodborsttapuit	Upupa epops	Hop
Sitta krueperi	Turkse Boomklover	Uria aalge	Zeekeet
Sitta whiteheadi	Corsicaanse Boomklover	Uria lomvia	Dikbekzeekeet
Steganopus tricolor	Grote Franjepoot	Vanellus gregarius	Steppenkievit
Stercorarius longicaudus	Kleinste Jager	Vanellus leucurus	Witstaartkievit
Stercorarius parasiticus	Kleine Jager	Vanellus spinosus	Sporenkievit
Stercorarius pomarinus	Middelste Jager	Xema sabini	Vorkstaartmeeuw
Sterna albifrons	Dwergster		
Sterna anaethetus	Brilster		
Sterna bengalensis	Bengaalse Stern		
Sterna caspia	Reuzenster		
Sterna dougallii	Douglas Stern		
Sterna elegans	Californische Kuifster		
Sterna fosteri	Forsters Stern		
Sterna fuscata	Bonte Stern		
Sterna hirundo	Visdief		
Sterna maxima	Koningsster		
Sterna nilotica	Lachster		
Sterna paradisaea	Noordse Stern		
Sterna sandvicensis	Grote Stern		
Strix aluco	Bosuil		
Strix nebulosa	Laplanduil		
Strix uralensis	Oeraluil		
Surnia ulula	Sperweruil		

DE MINISTER VAN LNV
(w.g.) J.J. van Aartsen

Bij de foto's:

- 1 Frater (P.v.d. Hooven)
- 2 Appelvink (W. Akkermans)
- 3 Haakbek (W. Akkermans)
- 4 Pestvogel (René van Rossum)
- 5 Sneeuwgorst (René van Rossum)

use!

De

De Roodkeel sialia

Roodkeel sialias (*Sialia sialis*), die men in America Eastern Bluebirds noemt, worden in 6 ondersoorten (*Sialia sialis sialis*, *S.s. grata*, *S.s. fulva*, *S.s. guatemalae*, *S.s. meridionalis* en *S.s. caribaea*) in Noord America tot zuidelijk in de bergen van Salvador en Guatamala gevonden. De 25 centimeter lange, ongeveer merel- grote, vogel is de wapenvogel van Missouri en New York.

Bij de mannetjes is de keel, borst en flaken roestbruin gekleurd en de onderbuik is wit. De diepblauwe rug steekt daartegen sterk af. De wijfjes zijn het geheel wat matter van kleur. Bij de jongen, met hun grijze rug en witgekleurde borst, laten een blauwe waas op de vleugels en de staart de prachtige kleuren van de volwassen vogels reeds vermoeden. Ook na het uitvliegen blijven de jongen en de ouders nog langere tijd als familie-groep tesamen.

De populaties uit het noordelijke gedeelte van hun verspreidings gebied zijn trekvogels. In de vroege herfst zwerven de familie-groepen eerst wat

rond, sluiten zich dan tot grotere groepen tesamen en trekken dan gezamenlijk naar het zuiden. In de lente trekken ze dan na de eerste warme dagen terug naar het noorden, tot in zuidelijk Canada. Enkele sterke (of overmoedige) exemplaren trekken niet weg en blijven ook in de strenge noordelijke winter hun territorium trouw.

De Roodkeel sialia wordt vooral gevonden in open landschappen met hier en daar oude boombestanden en boomgaarden. In diepe bossen zullen we ze echter niet aantreffen. In hun woongebied kan men hun typische muzikale 'tschar-lie' horen evenals enkele zachte gorgelende

geluidjes, terwijl ze de bodem afzoeken naar sprinkhanen, kevers ofwel jagend door boomkronen waar vooral rupsen en vliegende insecten zijn die ze vangen. Later in het jaar zijn het ook bessen en fruit waar hun belangstelling naar uitgaat.

Het nest, wat gebouwd wordt uit droog gras, wordt bij voorkeur in verlaten specht-holen gebouwd. Ze broeden echter ook in nestkastjes. De Roodkeel sialia legt in doorsnee 4-6 blauw-witte eitjes per legsel. Als de eitjes na 12 dagen uitkomen, worden de jongen door het mannetje gevoerd en warm gehouden, terwijl het wijfje het nest verbeterd of op een andere

plaats een nieuw nest bouwt. Omdat er echter weinig bruikbare nestplaten beschikbaar zijn, vinden vaak uitzettingen met mussen, spreeuwen en andere concurrenten plaats.

Nadat in de laatste decenia de Noord-amerikaanse populatie in aantal sterk terug gelopen was, begon men in de USA met een grote campagne ter redding van deze vogels. Speciale 'Bluebirdnestboxes' werden in grote aantallen aangebracht en moesten helpen het bestand weer op pijl te brengen.

Andere gevaren, die slachtoffers onder de Sialias kunnen eisen, zijn milde winters, die de vogels verleiden, vervroegd terug te keren naar hun broedgebieden. Late sneeuwstormen kunnen dan vele offers eisen. Ook de overdreven inzet van pesticiden kost veel Sialias (en andere insecten eten vogels) het leven. Hoewel de soort vroeger in Europa

- = broedgebied
- = overwinteringsgebied
- = standvogel

regelmatig gehouden werd en er in Engeland zelfs bereeps kwekers waren, die zich met deze soort bezig

hielden, is de soort op dit moment zeer zeldzaam en buiten het Vogelpark Metelen (Duitsland, dicht aan de Nederlandse grens)-waar trouwens ook de foto werd gemaakt- ken ik geen andere houders. De dieren in Metelen worden het gehele jaar door in grote, met 'onkruid begroeide biotoop-volière gehouden.

Bij deze biotoop-volière bevindt zich ook nog een beschut binnen verblijf. Als broedgelegenheid staan de vogels uitgeholde boomstammen ter beschikking. Het voedsel wat ze in Metelen krijgen bestaat uit universeelvoer, meelwormen, krekels, fruit en bessen. Het is te hopen dat dit kleine groepje zich voorspoedig zal voortplanten en dat op deze wijze in afzienbare tijd ook vogels voor andere collecties te beschikking komen.

Maarten de Ruiter en
Roland Gerstner
Fijnaart

ysel

T.T. Kooien
Benodigheden

FA. HEESAKKERS

Fa. Heesakkers • Kampweg 9a • 5469 EX Keldonk
Tel. 0413 - 211784 Fax 0413 - 212600

Aanwezig op de volgende markten:

- Boskoop, Ridderkerk, Liempde,
- St. Willebrord, Zwolle, Meppel,
- Bovenkarspel, Heeten
- Weerselo, Tegelen, Venlo,
- Barneveld

Voorfronten in elke gewenste maat tot 200x100 cm.

Extra zware fronten voor alle parkietachtigen en grote vogels.

Roestvrijstalen badschalen en voerbakken.

Alle vogelbenodigheden.

Div. soorten parkieten

o.a. Pennanten - Rosella's - Halsbanden in div. mutaties

BROEDMACHINES vanaf f 190,-

Voor alle soorten eieren.

Ook infra rood lampen, eischouwers, etc.

Gratis folder

broedmij: beter en goedkoper
Postbus 135, 9900 AC Appingedam Tel. 0596 - 624752

Aluminium volières

Hoofdstraat 58
5683 AG Best
Voor informatie:
Tel. 0499-374395
Fax 0499-375048
Mobiel 06-53649512

Zaterdags geopend
van 9.00 tot 15.00 u.

EUROKOOI

- Volières naar uw eigen idee
- Kompleet of in onderdelen
- Onderhoudsvrij aluminium
- Diverse kleuren op voorraad
- Garantie op poedercoating

De

Het kobaltblauwe pr van de serieuze kwe

De forbes papegaai-amadine

Het kweken met de forbes-amadine is bepaald niet zo eenvoudig als soms wordt voorgesteld. Het is een vogeltje dat wel degelijk aan kwekers met een grote ervaring met andere prachtvinkjes kan worden toevertrouwd.

Uit de literatuur zijn maar weinig gegevens te halen die voor de kweek enige waarde hebben. In *Estrildid Finches Of The World* van Derek Goodwin wordt slechts over de gewoonten in de natuur gemeld. Helaas zijn die gegevens zeer summier, zo niet onvoldoende. Hetzelfde geldt voor *Finches & Sparrows*. Het meest kunt u nog vinden in het pas verschenen boek van Horst Bielfeld "Das Prachtfinken Buch".

Het gebied waar de Forbes voorkomt is slechts een zeer beperkt gebied in de Indonesische Archipel n.l. op de eilandjes Timor, Weber, Damar, Barbar en Tanimibar. Veel over zijn levensgewoonten in de vrije natuur heeft men nog niet ontcijferd. Het enige dat bekend is, is dat zij zich in het struweel ophouden en bij het minst geringste gevaar in de dekking verdwijnen. Het zijn van nature dus vrij schuwe vogeltjes en dat laten zij dui-

delijk merken. Over verdere gegevens kan men ons weinig vertellen, alleen dat men gezien heeft dat een stel naarstig bouwmaterial voor het nest hoog naar de kruin van een palmboom bracht. Over eieren, broedduur en verzorging van de jongen blijken geen gegevens bekend te zijn.

Uit bovenstaande zou je kunnen concluderen dat een buitenverblijf goed begroeid met grassen, struiken en ander dicht gewas, een goed alternatief zou zijn voor hun huisvesting bij de liefhebber. Van pottenkijkers zijn ze bepaald niet gediend. Graag had ik aan die voorwaarden voldaan, maar de ruimte om een buitenvolière te verzwezen heb ik niet en daarom ben ik verplicht in mijn speciale onderkomen de vogeltjes onder te brengen. Ik had gedacht dezelfde gang van zaken toe te passen als bij de driekleur-, roodkop-, en zeegroene

papegaai-amadine waarmee ik al jaren met succes broed. Dat viel behoorlijk tegen. Het kweken verliep stroef. Van natuurbroed kwam niets terecht. Wel bouwden zij hun vrij omvangrijke nestje spontaan in een open nestkastje. Sommige lieten al na enige dagen de eitjes in de steek en als ze wel de eitjes trouw hadden bebroed, dan wilden ze de jongen niet voeren. Er stond me niets anders te doen dan de Japanse meeuw in te schakelen. Ik vond het toch van het al te zotte om alle eieren verloren te laten gaan als er ook een andere oplossing voorhanden was. Daarbij komt dat het een vrij prijzig vogeltje is. Zeker wanneer er zo nu en dan één dood gaat. En daar kom je gewoon niet onderuit als je met levend spul werkt. Je wilt je bestand graag op peil houden.

De man heeft de gewoonte tijdens de paring het wijfje stevig in haar nek te grijpen met het gevolg dat ze elke keer een paar veertjes verliest. Het kopje ziet er na verloop van tijd niet toonbaar meer uit, zoals u zich wel kunt voorstellen. Ik heb ze ondergebracht in kooitjes van 45 bij 45 bij 35 cm groot. In de eerste plaats zijn het vogeltjes die zeer op rust in de omgeving gesteld zijn. Dat is soms moeilijk te bewerkstelligen omdat ik mijn andere vogels ook de nodige verzorging dien te geven. Door die onrust raken ze maar al te gauw in een stress-toestand. Om dit nu te voorkomen doe ik er een stel Bichenow-astrildes bij. Die zorgen voor de nodige rust en afleiding. De kans dat de Astrildes hun koppen worden kaal geplukt door de Forbesen? Daarvoor krijgt de Forbes geen schijn van kans. Eenvoudig omdat ze te beweeglijk zijn. Eerst heb ik het geprobeerd met Japanse meeuwtjes, maar die zijn te gemoedelijk voor

obleem-vogeltje ker

de Forbes en laten zich alles welgevallen. Ze zijn meer een kloppen-hammerspel voor de Forbes en dat getik op hun schedel houden ze niet lang vol. Die goedmoedigheid moeten zij doorgaans met de dood bekopen.

Nu wat technische gegevens over de wijze van voeren.

Als voer verstrek ik tropenzaad, een B-Mengsel, verder eivoer, waar ik universeel, onkruidzaad en Corvimin (mineralen en vitamine) aan toevoeg. Corvimin is verkrijgbaar bij de dierenarts. De verhouding is 5 delen eivoer, een deel onkruidzaad, een deel universeel en de nodige Corvimin.

De Forbes papegaai-amadine legt gemiddeld 3 tot 5 witte eitjes, die ongeveer 13 dagen worden bebroed. Na plusminus 35 dagen zijn de vogeltjes zelfstandig. Na 9 dagen heb ik ze geringd met ringmaat 2.5 mm. Toen ze zelfstandig waren, heb ik van alles geprobeerd om ze ongeschonden op stok te krijgen en te houden. Ze gaan elkaar vrij intensief te lijf om de veertjes uit elkaars body te plukken. Zodra

u kunt zien wat man of pop is moet u ze uit elkaar halen en apart in kooien doen. Niet te veel mannen of poppen bij elkaar. De mannen en poppen kan men onderscheiden door de kleur. De man is donkerblauw en de pop lichter. Verder is er geen verschil.

Natuurlijk zijn er kwekers die een andere manier volgen om de vogeltjes tot broeden te bewegen en hun jongen groot te brengen. Gaarne hoop ik

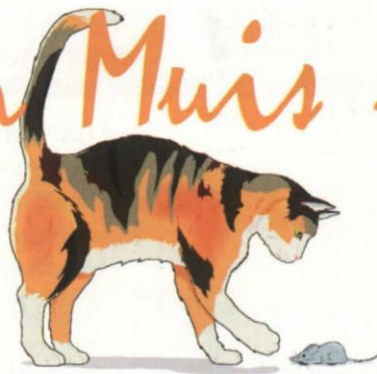
dat ik hierop reacties ontvang, want men is nooit te oud om te leren. In de eerste plaats is het mijn bedoeling dat er meer vogelliefhebbers met deze vogeltjes gaan kweken, zodat wij van de aanwezigheid van de forbes papegaai-amadine tot in de lengte van dagen kunnen genieten.

*Tekst: A. Hartman
Kollum
Foto: Cees Scholtz*

ssel

De

Kat en Muis schrik

Op de redactie kregen we een bericht dat we u eigenlijk niet willen onthouden. Vooral omdat het gaat over een steeds weer herend probleem en dit een diervriendelijke hulp kan zijn tegen elk gevecht met de kat van de burens en de muis van elders.

Herhaaldelijk is er geschreven en steeds weer gelezen, ook in dagbladen, over de ergernis van vogelliefhebbers die zij ondervinden van nachtdieren zoals katten en/of muizen. Ik ben gaan nadenken over een simpele maar toch doelmatige manier van beveiligen van onze volière (MAAR WEL OP EEN DIERVRIENDELIJKE MANIER). Katten en muizen zijn immers ook dieren maar we moeten er geen last van hebben! Dus bedacht ik het volgende.

Met p.v.c. (of een nader te bezien product) legt men als het ware een ring rondom de volière (10 cm uit de gaaswand) deze leiding is om de 4 cm voorzien van een daarvoor ontworpen nippel, waaruit het water straks na de aansluiting van het geheel loopt (dus beslist niet spuit) dit i.v.m. het irriterende geluid van spuitend water. Precies onder deze leiding wordt een goot geplaatst om het water weer op te vangen om dit aflopend naar een waterbasin te brengen (van ongeveer 50 liter) afhankelijk van de grote van de volière. In dit waterbasin bevindt zich een zelfaanzuigende pomp om het water weer naar boven te voeren en de cyclus blijft zich herhalen! Ik heb het geheel uit geprobeerd en het werkte uitstekend, katten en muizen zijn immers bang van water. Dit geheel sluit men aan op een schakelklok want het hoeft alleen te werken als wij op bed liggen of aan het werk zijn etc.

De vele voordelen van dit systeem zijn (voor de volière):

1. De volière muismvrij! Dit voorkomt veel vogel ziektes en voer verlies en geknaag aan het hout, de muis komt

er immers gemakkelijk in (door het gaas) maar niet zo gemakkelijk meer uit omdat deze zich dik gegeten heeft aan vogelzaad etc. en zich toch een weg naar buiten moet banen.

2. Geen kat of poes meer hangend aan het gaas omdat hij dan immers onder het water hangt (deze moet daar beslist niets van hebben) dus geen schuchtere vogels meer want de viervoeters zullen hun poging snel opgeven in deze water piste!

3. Het vocht gehalte in de volière wordt hoger, hetgeen voor onze meestal tropische vogeltjes veel beter is. Het voorkomt vele akkefietjes zoals het uitdrogen van de eieren en een slecht verenkleed, dure apparatuur is hier niet meer voor nodig! Bij zeer droog warm weer kan men de kat en muis schrik ook overdag laten draaien, dit om een echte tropische toestand te creëren in de volière.

4. Muggen en anderen insecten worden aangetrokken door het vochtgehalte, deze dienen weer als natuurlijk voer voor de vogels.

5. Ook 's winters te gebruiken in combinatie met druivesuiker (dit ivm bevriezings gevaar) en is dan tevens een leuke bijkomstigheid voor de in het wild levende vogels (drinkwater en druivesuiker) Zorg er wel voor dat de vogels niet kunnen baden en zorg er voor dat het waterbasin altijd goed is afgesloten.

6. Ook binnenkooien zijn op deze manier goed te beschermen! Met enige aanpassingen b.v. als je de entree open wil laten staan i.v.m. het luchten

van de binnenkooien of als het zeer warm is!

7. Overdag vrij uitzicht op de volière (geen dubbel gaas) alleen de bovenzijde moet nu nog worden voorzien van dubbel gaas wat verder meestal niet storend is, alhoewel ik dit zou voorzien van een heel fijnmazig gaas waardoor er geen muizen door kunnen. Dit om de optimale zekerheid te hebben van een muizenvrije volière! Een dak dat afgesloten is is natuurlijk het beste. Bij voorbeeld bij zware neerslag, sneeuw, hagel, is een vast dak boven de volière het beste!

8. Bent u ook eigenaar van een vijver dan is dit leuk te combineren, men kan dan het vijverwater gebruiken om de volière te beschermen tegen muizen en katten, het waterbassin is dan niet nodig omdat het water vanuit de vijver kan circuleren, wat weer veel zuurstof geeft aan het vijverwater. De vijver moet dan wel 15 cm lager liggen dan de bodem van de volière.

9. Gaat u op vakantie? Zorg dan dat er een w.c. vlotterstelsel aanwezig is om het waterniveau in het bassin op peil te houden. Deze is op een simpele manier aan te leggen en kost maar weinig geld! Werkt men via de vijver vraag dan de verzorgers van uw huisdieren om het peil van uw vijver in het oog te houden dit i.v.m. iets meer waterverdamping.

Voor nader informatie kunt u bellen naar:

C.P. Busio
Telefoon: 0416 - 313518

Mesbekhokko's

Door: Louwerens-Jan Nederlof & Eef van 't Hoen

Inleiding

Al diverse malen is er in Onze Vogels aandacht besteed aan een bijzondere groep van Hoenderachtige vogels uit Zuid-America. Deze vogels hebben een lange ontstaansgeschiedenis waarbij de grote vertegenwoordigers van de familie Cracidae een baltsfunctie en maken daarnaast een soortspecifieke herkenning mogelijk. Alleen bij de soorten van het genus *Crax* (echte hokko's) zorgen het bevederingspatroon en de knobbels ervoor dat hanen en hennen goed van elkaar zijn te onderscheiden. Bij alle andere soorten is dit onderscheid niet duidelijk waarneembaar. Ruwweg onderscheiden we drie groepen binnen de Cracidae; de Chachalacas, de Goeans en de echte hokko's.

Iedere groep kenmerkt zich door één of meer genera die we in dit artikel niet nader zullen bespreken. Tegelijk met de bovenstaande volgorde van de groepen neemt het aantal opvallende versierselen aan de snavel en de kleuren van de bevederingspatroon toe. Bij de Mesbekhokko's (of mesbepauwies) zien we geen knobbels, lellen of hoorns maar zij bezitten een opvallende snavel waaraan de vogel dan ook zijn naam dankt. Daarnaast hebben de Mesbekhokko's, net als andere 'hoger ontwikkelde' hokko's een aftekening in de bevedering die een soortspecifieke functie heeft. De bovensnavel van zowel het mannetje als het vrouwtje is sterk verhoogd en beide zijde zijn afgeplat, de kleur van deze hoornlaag is lichtrood met een roze gloed. De opvallende snavelvorm contrasteert sterk bij een vogel die voornamelijk een zwart verenkleed bezit. Reden te meer eens stil te staan bij een vogelgroep die we niet zo vaak bij particulieren zullen aantreffen. Maar hoewel het van de soort afhangt zijn er in de vogelparken en dierentuinen vaak Mesbekhokko's in levende lijve te bewonderen, bovendien worden er al jaren goede kweekresultaten mee behaald.

Classificatie en omschrijving

De Mesbekhokko's (*Mitu*) vormen met vier soorten een aparte groep binnen de indeling van de hokko's.

Lange tijd was het een discussie hoe deze vogels geïnclassificeerd moesten worden. De wetenschappers bleven twijfelen of ze nu wél of géén "echte hokko's" waren. Uiteindelijk is besloten dat Mesbekhokko's een apart ge-

nus kregen toebedeeld (Strahl, 1992). Daarvoor was er in de classificatie van andere auteurs ook nog eens twijfel over het aantal soorten. Zo erkende Mayr in 1963 maar drie soorten Mesbekhokko's, waarvan achteraf bleek dat door gebrek aan goede veldgegevens er al die tijd twee soorten als één werden aangezien. Hoe dan ook, verwarring alom. Thans

erkennen we vier soorten van het geslacht *Mitu*;

de Grote Mesbekhokko (*M. tuberosa*) uit Brazilië, Peru, zuidoost Colombia en Bolivia, de Alogoas.

de Mesbekhokko (*M. mitu*) die uitsluitend in het Alogoas-district voorkomt, noordoostelijk aan de kust van Brazilië,

de kleine Mesbekhokko's (*Mitu to-*

MITU (mesbekhokko's)

1	<p>Kastanje bruine delen
Witte onderdelen en staartpunten (fig. A)</p>	2	Salvin's Mesbekhokko
2	<p>1 Kastanjebruine staartpunt (fig. B)
Staatpunten anders van kleur</p>	3	Kleine Mesbekhokko
3	<p>2 Witte staartpunten (fig. C)
Lichtbruine staartpunten (fig. D)</p>	3	<p>Grote Mesbekhokko
Alogoas Mesbekhokko</p>

MITU SALVINI
Salvin's Mesbekhokko

A

MITU TOMENTOSA
Kleine Mesbekhokko

B

MITU TUBEROSA
Grote Mesbekhokko

C

MITU MITU
Alogoas Mesbekhokko

D

mentosa) uit Gyana, Venezuela, Colombia en Brazilië en de Salvin's Mesbekhokko (*M. salvini*) afkomstig uit zuid en midden Colombia, oost Ecuador en noordoost Peru.

Alle soorten zijn Monotypisch, er komen dan ook geen ondersoorten voor. Tussen de eerste twee soorten was in het verleden de eerder vermelde verwarring ontstaan. Op zich is dat niet zo vreemd, want hoewel de verspreidingsgebieden van de andere soorten elkaar maar op enkele plaatsen begrenzen, bewonen de Groten de Alogoas Mesbekhokko ongeveer het zelfde gebied waarbinnen een overlap van beide populaties plaatsvindt. De hanen en hennen van alle soorten zijn gelijk van kleur en tekening.

Mesbekhokko's variëren in grootte van 75 tot 83 centimeter (afhankelijk van de soort). De hanen zijn weliswaar iets forser en hebben meestal een meer ontwikkelde bovensnavel die qua kleurdiepte van het vrouwtje kan verschillen. Om het verschillen tussen de soorten onderling gemak-

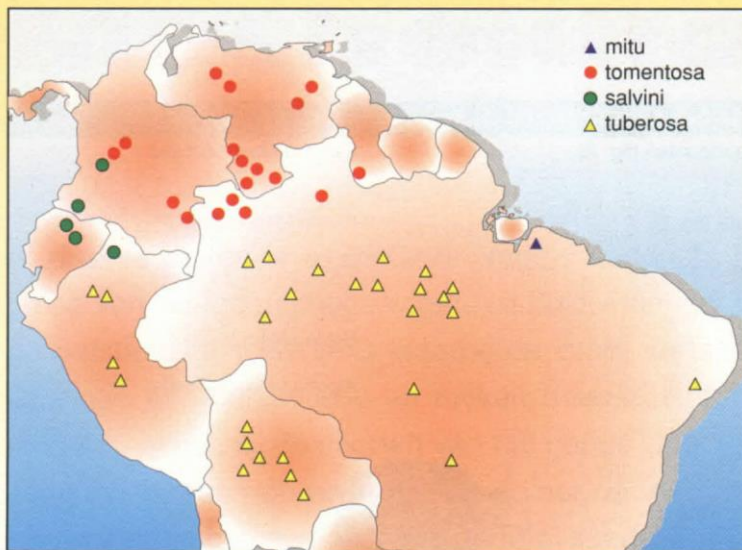
kelijk aan te geven zijn de opvallendste kenmerken in een schema weergegeven. Dit schema maakt het mogelijk de soort van een afstand te herkennen, wat goed van pas kan komen als we de Mesbekhokko's in gevangenschap aantreffen.

Levenswijze en biologie

Net als bijna alle andere hokko's bewonen de Mesbekhokko's de dichte regenwouden van hun verspreidingsgebied. Alleen of in kleine groepen van twee tot drie exemplaren zoeken de vogels naar voedsel. In de vochtige galerij bossen dicht langs de oevers van de rivieren vinden ze allerlei plantaardig materiaal, van soms wel 68 soorten, die op het menu staan. Ook op andere desnoods vochtige plaatsen en laaglandbossen vinden de Mesbekhokko's voldoende voedsel. Er is nog niet zoveel bekend over het exacte dieet van deze vogels, de variatie aan planten in het regenwoud is zo groot dat goede kennis daarover nog ontbreekt, bovendien is het een bijzonderheid de Mesbekhokko's in

de natuur waar te nemen, laat staan langdurig te observeren en te volgen. Wel is waargenomen dat deze hokko ook termieten eet en regelmatig plaatsen bezoekt waar de mineralen uit de bodem aan de oppervlakte liggen. Hoewel de andere hokko's, vooral de Goeans en Chachalacas, veel tijd spenderen aan het voedselzoeken in bomen en struiken blijven de Mesbekhokko's vooral aan de grond om hun kostje bij elkaar te scharrelen. Ze volgen wel groepen slingerapen om zo de verloren vruchten van de apen op te pikken. Mesbekhokko's blijven het gehele jaar in het zelfde regenwoud wat vele honderden hectare kan beslaan.

Net zoveel informatie over het voedsel is ook bekend over het broeden van deze dieren. De schaarse waarnemingen uit het veld beschrijven slordige nesten van takken in lage struiken met twee of drie witte eieren. De broedtijd bedraagt 30-32 dagen. De vogels bouwen hun nesten met de komst van de regentijd in november.

Figuur 1. Verspreiding van de Mitu soortengroep in Zuid-America

De kuikens zijn net als bij andere hokko's goed ontwikkeld en zijn bedekt met een lichtbruine dons laag met zwarte aftekening met lichte buik en witte keel. Al na een paar uur verlaten de kuikens het nest om de ouder(s) te volgen. De Mesbekhokko's laten ons over hun precieze levenswijze raden, maar stukje bij beetje wordt de puzzel compleet.

Mesbekhokko's in gevangenschap

In gevangenschap zijn Mesbekhokko's goed te houden en kunnen ze een hoge leeftijd bereiken. Een haan van een Grote Mesbekhokko bereikte een leeftijd van 28 jaar. Het probleem is vaak het samenstellen van een goed kweekkoppel. Door het gedrag te bestuderen en door geringe verschillen in grootte en snavelvorm te bestuderen is het echter niet zo'n groot probleem.

Een andere manier om de geslachten te bepalen is gebruik te maken van een chromosomen-onderzoek. Van de dieren wordt een beetje bloed geprikt en in het laboratorium verwerkt. Uiteindelijk kan men onder de microscoop de witte bloedcellen bestuderen. In een bepaalde fase laten zij heel duidelijk de chromosomen zien, inclusief de geslachtschromosomen die bij haan en hen verschillen in grootte. Door de geslachtschromosomen op te zoeken weet men voor 100% zeker of de betreffende vogel een mannetje of een vrouwtje is (De Boer & Belterman, 1980).

Verschillende particulieren en dieren-tuinen in Zuid-Amerika en Europa

hebben Mesbekhokko's in de collectie zij spelen, zoals hieronder zal blijken, een sleutelrol als het gaat om het behoud van de Alogas Mesbekhokko.

Bedreigde Vogel?

Dankzij het betrekkelijk grote verspreidingsgebied van de meeste Mesbekhokko's is hun voorkomen voorlopig nog veilig. Hoewel er door het kappen van regenwouden en bejaging deze soorten in toekomst mogelijk knel kunnen komen. Het is van een vogel die er zo'n verborgen levenswijze op na houdt niet eenvoudig te bepalen hoeveel exemplaren er in een gebied leven. Zo is bijvoorbeeld de Alogas Mesbekhokko jaren lang uit het zicht gebleven. Deze soort is aan het begin van de zeventiende eeuw ontdekt en pas 1951 herontdekt op een kleine lokatie aan de kust van Brazilië. Het feit dat deze soort endemisch voorkomt maakt het er niet gemakkelijker op. Door de aanleg van suikerriet- en cacao plantages én de daarmee gepaard gaande bestrijdingsmiddelen verdwijnt veel geschikt en beperkt biotoop. Sindsdien nam hun aantal schrikbarend af. Jagers schoten in de jaren daarna regelmatig een vogel, maar het vermoeden werd steeds vaster toen bleek dat er in de wouden van São Miguel dos Campos nog naar schatting 20 exemplaren waren. De totale populatie was in 1986 tot 60 vogels gekomen, maar dit zal geen redding betekenen, ook niet als de enkele exemplaren in gevangenschap werden meegeteld. Jammerlijk nam de jachtdruk in de periode daarna toe, een jager schoot eind jaren '70 vele

vogels dood. Tegelijk waren dit de laatste waarnemingen van de Alogas Mesbekhokko's in het wild. In 1983-1985 werd getracht om vogels uit het gebied te vangen en over te brengen naar een kweekstation, deze pogingen mislukten. Thans leeft deze soort nog in een aantal particulieren collecties in Rio de Janeiro en telde in 1993 34 vogels. Wanneer deze populatie behouden blijft vormt zij het uitgangsmateriaal om de soort in het wild te herintroduceren. Het is echter de vraag of dat nog zal lukken, van het oude laaglandbos in Alogas is nog 800 hectare over dat geschikt is voor 32 paar Mesbekhokko's (Del Hoyo & Elliot, 1994). Toch is het om dit resterende gebied te beschermen want er leven hier nog veel meer plant- en diersoorten die nergens anders in Zuid-Amerika voorkomen. Het lijkt traditie om een artikel over hokko's met een sombere teneur over achteruitgang en bedreiging te besluiten. Het zijn helaas de harde feiten die daartoe bijdragen. Door aandacht te schenken aan één van die kwetsbare diersoorten uit het regenwoud en te trachten van deze soort het natuurlijke biotoop te behouden, bereiken we dat ook andere unieke planten en dieren niet van deze aardbol verdwijnen. De problemen tussen mensen en het regenwoud zijn groot, maar niet onoplosbaar. Zolang er nog regenwoud is blijft er hoop voor het voortbestaan van vele planten en dieren, inclusief de Alogas Mesbekhokko's.

Geraadpleegde Literatuur

Boer, L.E.M. de & Belterman, R.H.R.: "Chromosome banding studies of the Razor-billed Curassow", 1980

Hoyo, del J. Elliot, A., Sargatal, J.: Handbook of the world, vol II, Birdlife International/Lynx Edicions, 1994

Nederlof, L.J. & van 't Hoen, E: Het herkennen van Hokko's, determinatiesleutels voor de familie Cracidae, 1995

Strahl, S.D.: "A proposed Taxonomic list of the avian familie Cracidae for common use by ornithologists", Wildlife Conservation International, New York Zoological Society, 1992

Vuilleumier, F.: "Relationships and evolution within the Cracidae", Museum of Comparative Zoology vol.134, nr.1.

osel

De

Herkennen van hokko's

Door: Louwerens-Jan Nederlof & Eef van 't Hoen

In het voorgaand schreven we dat hokko's wel degelijk interessante vogels waren die de aandacht van fazantliefhebbers verdienen. Hoewel de vogels vaak een sober uiterlijk hebben en niet echt kleurrijk zijn maakt dat hen er niet minder om. Ze missen de felle kleuren zoals we die tegenkomen bij een heleboel andere fazantachtige zoals tragopanen en glansfazanten. Voor sommige mensen een reden geen hokko's in hun vogelbestand op te nemen, naast de andere zaken zoals de aanschafprijs, voeding en een verwarmde huisvesting.

Wanneer we ons echter in het uiterlijk van de hokko's verdiepen komt naar voren dat dit wel eens een heel lastige klus kan gaan worden als we precies willen weten met welke soort we te maken hebben. Voor het kweken met deze vogels is het uiteraard zaak dat we de juiste soorten bij elkaar in een volière plaatsen.

Hoewel de soorten binnen de diverse genera veel op elkaar lijken heeft ieder soort toch haar eigen specifieke kenmerken ontwikkeld waardoor herkenning, al dan niet met wat moeite, goed mogelijk is. Allereerst moeten we de hokko's ruwweg in drie groepen verdelen; de echte hokko's, de goeans, en chachalacas. Iedere groep kent wel bepaalde moeilijkheden als het gaat om het vaststellen van de soort maar zeker ook voor het vaststellen van haan en hen. Wat natuurlijk net zo belangrijk is om te komen tot een goed kweekresultaat en het voorkomen van hybridisatie. Bij de echte hokko's en andere nauw verwante groepen is er meestal wel een

duidelijk verschil tussen haan en hen waarneembaar. Knobbels, lellen, bevederingspatronen en kleurverschillen helpen ons hierbij. Het is ook zo dat in deze groep veel bedreigde soorten voorkomen die soms onderdeel zijn van een internationaal kweekprogramma. Bijna altijd is dan bekend met welk soort we te maken hebben, ook omdat de verschillen zo duidelijk zijn.

De minder bedreigde genera zoals de chachalacas en goeans vormen al meer problemen, ook al omdat er niet veel over deze vogels bekend is. Alle zijn ze vrij eenvoudig van kleur in de tinten grijs bruin of zwart en is er nauwelijks verschil tussen haan en hen. Bij deze groepen letten we dan op de kleur van de buik en staartpunten en de aftekening op kop en vleugels. Precieze informatie en duidelijke soortomschrijvingen ontbreken nogal eens in de schaarse literatuur die over de vogels verkrijgbaar zijn. Daarom is het nog moeilijker om de soort vast te stellen, vooral omdat kleinere soorten niet zoveel gehouden worden.

In het verleden is er veel verwarring veroorzaakt door wijzigingen in de systematiek waardoor een duidelijk overzicht wordt bemoeilijkt. Met een boekwerkje over het herkennen van de 55 hokkosoorten en ondersoorten hopen we een leemte bij veel liefhebbers op te lossen. Onmisbaar voor iedereen die zich wil verdiepen in het kweken van hokko's. Pas wanneer er geen twijfel bestaat over de juiste soort kunnen we met een gerust hart

het broedseizoen tegemoet zien. Anders blijft dat knagende gevoel dat we wel eens hybriden zouden kunnen kweken en dat kan nooit de bedoeling zijn met zulke zeldzame vogels.

Door alle soorten eens op en rijtje te zetten en door telkens vragen met 'ja' of met 'nee' te beantwoorden komen we er achter wat er nu werkelijk bij twijfel de volière is binnengekomen. Als eerste wordt er in het boekje (36 blz) een onderscheid gemaakt tussen de 12 genera, daarna zullen de vervolgsleutels u tot de soort verder begeleiden. Een aantal sleutels zijn voorzien van duidelijk zwart/wit zijn om bepaalde kenmerken waarop gelet moet worden nog eens duidelijk te benadrukken of omdat een figuur vaak meer zegt dan een ingewikkelde omschrijving.

Door steeds de aanwijzing te volgen hoeft herkennen van de soorten hokko's voor de beginner en gevorderde geen problemen te zijn. Het is evenmin nodig om de vogels te vangen, de tabellen werken op afstand, eenvoudig en gebruikersvriendelijk voor mens en hokko.

Geïnteresseerde lezers kunnen de herkenningssleutels bestellen door f 10,- over te maken op gironummer 1807542 t.n.v. L.J. Nederlof, Baanhoek 457, 3361 GJ Sliedrecht. Dit voor de kosten van verzending en drukken. Verder kunt u altijd schrijven voor meer informatie of opmerkingen over deze uitgave. Tot slot hopen we dat dit boekje haar diensten in de praktijk zal bewijzen om zoveel mogelijk problemen in de toekomst te voorkomen.

